

OTDK DOLGOZAT

2015

**A monetáris aggregátumok, a bűncselekmények, valamint a Korrupció
Érzékelési Index kapcsolata Magyarországon 2009 és 2012 között**

**Reference of the monetary aggregates, the crimes and the Corruption
Perceptions Index in Hungary between 2009 and 2012**

Kézirat lezárása: 2014. október 22.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	1
2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS	3
2.1. A PÉNZ	3
2.1.1. Pénzfogalom és pénzülméletek.....	4
2.1.2. A pénz szerepe a modern gazdaságban	6
2.1.3. Monetáris aggregátumok és a pénz teremtése	7
2.2. A BŰNCSELEKMÉNYEK.....	11
2.2.1. Vagyon elleni bűncselekmények	12
2.2.2. gazdasági bűncselekmények.....	15
2.2.3. Korruptiós bűncselekmények	18
2.3. KORRUPCIÓ	19
2.3.1. A korruptió Magyarországon.....	21
2.3.2. A korruptió elleni harc nemzetközi és hazai szintén	24
2.3.3. A Korruptió Érzékelési Index	26
3. AZ ELEMZÉS TÁRGYÁT KÉPEZŐ ORSZÁG BEMUTATÁSA.....	28
3.1. MAGYARORSZÁG	28
3.1.1. Általános jellemzés.....	29
3.1.2. Magyarország monetáris politikája 2006-tól.....	30
3.1.3. A Forint (HUF).....	31
3.1.4. Magyarország jelenlegi címletrendszere	32
4. ELEMZÉS.....	34
4.1. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS A BŰNCSELEKMÉNYEK KÖZÖTTI KAPCSOLAT	36
4.2. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK REAGÁLÁSI FOKA.....	38
4.3. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KÖZÖTTI KAPCSOLAT.....	42
4.4. A GDP ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KAPCSOLATA	44
4.5. A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX REAGÁLÁSI FOKA	45
5. KÖVETKEZTETÉSEK	47
5.1. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS A BŰNCSELEKMÉNYEK KAPCSOLATA	47
5.2. AZ M3 MONETÁRIS AGGREGÁTUM ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KAPCSOLATA	49
5.3. A GDP ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KAPCSOLATA	50
6. ÖSSZEFOGLALÁS	51
7. IRODALOMJEGYZÉK	52
8. MELLÉKLETEK	54
TÉMAVEZETŐI NYILATKOZAT	55
HALLGATÓI NYILATKOZAT	56
REZÜMÉ	57

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

29. *oldal* – 1. táblázat – Magyarország mutatószámai
32. *oldal* – 2. táblázat – magyarországi érmék
33. *oldal* – 3. táblázat – magyarországi bankjegyek
33. *oldal* – 4. táblázat – magyarországi emlékbankjegyek
36. *oldal* – 5. táblázat – A gazdasági bűncselekmények és a monetáris aggregátumok közötti kapcsolat
37. *oldal* – 6. táblázat – A vagyon elleni bűncselekmények és a monetáris aggregátumok közötti kapcsolat
38. *oldal* – 7. táblázat – A készpénz reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)
39. *oldal* – 8. táblázat – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)
40. *oldal* – 9. táblázat – A készpénz reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)
41. *oldal* – 10. táblázat – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)
42. *oldal* – 11. táblázat – Az M3 monetáris aggregátum és a Korruptió Érzékelési Index közötti kapcsolat
45. *oldal* – 12. táblázat – A Korruptió Érzékelési Index reagálási foka (gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények, GDP)

ÁBRAJEGYZÉK

20. oldal – 1. ábra – A korrupció helye és irányultságai a tevékenységi hierarchiában
23. oldal – 2. ábra – Az állam korrumpálhatósága
23. oldal – 3. ábra – Az intézmények korrumpálhatósága
38. oldal – 4. ábra – A készpénz reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)
39. oldal – 5. ábra – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)
40. oldal – 6. ábra – A készpénz reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)
41. oldal – 7. ábra – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)
43. oldal – 8. ábra – Korrupció Érzékelési Index
43. oldal – 9. ábra – Az M3 monetáris aggregátum
44. oldal – 10. ábra – A GDP alakulása
44. oldal – 11. ábra – Korrupció Érzékelési Index alakulása
46. oldal – 12. ábra – A Korrupció Érzékelési Index reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)
46. oldal – 13. ábra – A Korrupció Érzékelési Index reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)
46. oldal – 14. ábra – A Korrupció Érzékelési Index reagálási foka (GDP)
47. oldal – 15. ábra – A bankrendszeren kívüli készpénz mennyiségének és a bűncselekmények számának változása
48. oldal – 16. ábra – Az M3 monetáris aggregátum mennyiségének és a bűncselekmények számának változása
49. oldal – 17. ábra – Az M3 monetáris aggregátum mennyiségének és a Korrupció Érzékelési Index pontszámának változása
50. oldal – 18. ábra – A Korrupció Érzékelési Index pontszámának és a GDP értékének változása

1. BEVEZETÉS

„Meg vagyok arról győződve, hogy a világnak semmiféle gazdagsága sem képes az emberiséget előremozdítani (...). A pénz csak a haszonlesőt vonzza, és megmásíthatatlanul visszaéléshez vezet.”

(Albert Einstein)

Zsivány, kalóz, betyár, bandita, útonálló, rabló, gengszter, elkövető, tettes... a történelem során számtalan esemény mozgatórugója volt a szebbik nem meghódításáért indított harcok mellett a vagyon iránti vágy, az emberi esendőségből eredő kapzsiság, amely minduntalan bűnösöket szült, akiknek csak a megnevezése és a módszere volt koronként eltérő, de az általuk elkövetett bűn súlyossága változatlan maradt.

A régebbi időkben az egyes vagyon és személy elleni bűncselekmények megítélését az egyén társadalomban betöltött szerepe, származása nagyban befolyásolta, mindemellett a kiszabható büntetések tárháza is színesebb és kegyetlenebb volt, az ítélet sokszor csak egyes bűncselekmények súlyát vette figyelembe, azokat egymáshoz képest nem rangsorolta. A kor előrehaladtával a mohó emberek módszerei, célpontjai is változtak, miközben mindez a technika rohamos fejlődésével kiegészülve növelte az érzékelhető erőszakot és határtalan leleményességük új büntetőkategóriákat hívott életre.

Napjainkban ezzel szemben az igazságszolgáltatás egyenlőségen alapszik, elviekben egy adott gazdaságban mindenkit azonos eszközökkel, azonos mérce alapján büntethetnek az elkövetett jogsértés súlyosságától függően. A bűncselekmények túlnyomó része azonban valamilyen formában mai napig a vagyonhoz és az egyének azon tulajdonságához köthető, hogy nagyravágyóak, nem képesek azzal beérni, amit az élet számukra adott, amit önerőből, tisztességes úton elérhetnek. Ahogy Einstein is írja, a pénz megmásíthatatlanul visszaéléshez vezet, ezt annyival érdemes kiegészíteni, hogy a pénz mellett a hatalom is, először csak kicsiben, az adott csoporton belül, majd a ranglétrán felfele lépkedve egyre nagyobbakhoz, jelentősebbekhez.

Ha abból indulunk ki, hogy a korrupció egyidős az emberiséggel, akkor amíg ember él a Földön, addig az „ajándékok”, kenőpénzek és megvesztegetések is részét képezik a történelemnek. Egy gazdaságban a hatalom, a pénz és az érdekek találkozása gyakorta visszaéléshez vezet, ahogy a történelem során már számtalan esetben találkozhattunk ezzel,

kezdve az ókori Egyiptomtól, a Monarchia mindennapjain és Nixon elnök lemondásán át, egészen a mai napig.

Számtalan cikk foglalkozik az elkövetők indítékainak felderítésével, de felmerül a kérdés, hogy a mai túlszabályozott világunkban a szociológiai, társadalmi és emberi tényezőkön túl, befolyásolja-e az adott gazdaság teljesítménye, monetáris politikája az elkövetett jogsértések számát, összetételét? Hatással lehet-e a gazdaságban lévő készpénz és számlapénz mennyisége a gazdasági és vagyoni elleni bűncselekmények számára? Illetve az adott gazdaság irányításával megbízott köztisztviselők feltárt visszaélései és az elkövetett bűncselekmények száma mutat-e összefüggést, lehet-e alapja a mindennapokban használt „fejétől búzlik a hal” mondásnak?

A pályamunka első fejezetében a témába való bevezetésen túl a pénz definiálása, értelmezése és teremtésének megismerése mellett szerepet kapnak az elemzés során használt monetáris aggregátumok és bűncselekmény-kategóriák, valamint bemutatom a korrupció jelenlegi helyzetét Magyarországon. A továbbiakban az ország általános gazdasági jellemzésén túlmenően a válság hatásának érzékeltetése, a monetáris politika mélyebb ismertetése következik, amelyet korrelációvizsgálat és az általam képzett mutatószámok alapján készített elemzés követ. A dolgozatot az elemzések alapján levont következtetések zárják, melyben a korábbiakban megfogalmazott kérdésekre is választ adnak.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS

2.1. A PÉNZ

A gazdasági és technikai fejlődés szorosan összefügg a pénz megjelenésével és változásával a történelem során. A pénz kialakulását magyarázó elméletek megismerése nélkülözhetetlen a pénz fogalmának megértéséhez, definiálásához. A pénz kialakulását magyarázó négy felfogás lényegesen ellentmond egymásnak, de a történelem alakulása, fejlődése mindegyiket igazolta. Ez a ma is tartó fejlődési folyamat a pénz szempontjából a történelem során négy periódusra osztható:

Az első periódus az úgynevezett árupénzek időszaka, amikor kultúránként változó áruk (só, gabonafélék stb.) szolgáltak a csere eszközeként. Közös jellemzőjük, hogy pénz szerepük mellett eredeti rendeltetésük is megmaradt. Fontos azonban megjegyezni, hogy ezek az árupénzek csak az adott közösségekben töltötték be a pénz szerepét.

A második periódus az aranypénzrendszer első szakasza. Az arany kiszorította a pénz szerepéből a speciális árukat, csereeszközként is maga funkcionált. Jellemzője, hogy belső értékkel rendelkező speciális áru. De idővel az ezüst is pénzként funkcionált, így a monometallizmus nem volt tovább fenntartható. Gyakorlatilag a nemesfémek is termékek – akárcsak az árupénzek – azonban fizikai tulajdonságaik miatt képesek voltak szélesebb körben is árupénzként funkcionálni. (Fekete – Molnár, 2006)

A harmadik periódus az aranypénzrendszer második szakasza. Ekkor felismerték, hogy a nemesfémek korlátozott mennyiségben és nem mindig a szükséges helyen állnak rendelkezésre. Ezt a problémát a hitel intézményének bevezetésével, a kínai kultúrában papírdarabok, míg máshol váltók alkalmazásával hidalták át. Megjelentek a pénzhelyettesítők (bankjegy, állami papírpénz), amelyek csak olyan mértékben töltöttek be pénzfunkciókat, hogy aranyra voltak válthatóak, tehát belső érték nélküli pénzek. Ettől a szakasztól a pénz elfogadásának fontos feltétele a társadalom bizalma, ennek biztosításában az állam szerepe meghatározó.

A negyedik, ma is tartó periódus a modern hitelpénzrendszer időszaka. A pénz belső érték nélküli hitelpénz, aranyra 1976 óta nem váltható csereeszköz.

Bankjegy és érme formájában szerepe kiegészítő jellegű, legtöbbször a számítógép monitorján megjelenő számsor. (Sóvágó, 2003)

2.1.1. PÉNZFOGALOM ÉS PÉNZELMÉLETEK

A pénz fejlődésének szerves elmélete elsősorban a klasszikus és neoklasszikus közgazdászok, Smith és Ricardo illetve Marx nevéhez fűződik. A következőkben ismertetett két megközelítés közös vonása, hogy a pénz kialakulását a piacgazdaság működési szükségleteiből vezetik le. Elméleteikben a termelés fejlődésével, a munkamegosztás majd a specializáció megjelenésével az i.e. harmadik évezredben kezdett kialakulni a kereskedelem. Ebben a kezdeti szakaszában az egyének megfontolt döntéseik nyomán állították szembe egymással az elcserélni kívánt termékeiket, alapvetően árut cseréltek árura, vagyis közvetlen árucseré történt. A barter ügyletek körülményessége viszont rendkívül bizonytalanra tette az árutermelést, ezért a problémák áthidalására az ókori társadalmak speciális termékeket kezdtek el alkalmazni, melyek már betöltötték egyes pénzfunkciókat. Ezeknek a pénzként funkcionáló jószágoknak meg kellett felelnie a társadalom által támasztott elvárásoknak, melyeknek leginkább a nemesfémek – az arany és az ezüst – feleltek meg. (Ferguson, 2010)

Az elmélet marxi interpretációja szerint a közvetlen csere problémáinak kezelésére hozták létre a pénzt, amelynek forgalmi eszköz funkciója az elsődleges. Amely dolog csereeszközként funkcionál, az fogja később a többi pénzfunkciót is betölteni, a csereeszköz egyezményes elfogadását az adott áru fizikai tulajdonságai és gazdasági okok befolyásolják. Gyakorlatilag két tranzakció – adás és vétel – szükséges a szükségletek kielégítéséhez, így tulajdonképpen ettől a ponttól beszélhetünk pénzről. (Marx, 1984)

A pénz kialakulásával kapcsolatos másik szerves elmélet is a klasszikus és neoklasszikus közgazdaságtanból eredeztethető, gondolatmenetére jellemző, hogy csupán az értéknagyságra koncentrálnak. E felfogás a bartert kiváltó technikát fogalmazza meg, a teória alapja, hogy a közvetett csere problémáinak leküzdésére a társadalom tagjai megegyeztek egy, a cserét könnyítő termékben. Az ily módon elfogadott csereeszköz nem volt képes közvetlen szükségletek kielégítésére, azonban biztosítani tudta a szükségletek kielégítéséhez elengedhetetlen termékeket. (Heller, 1943)

Az eddig bemutatott két szerves elmélet közös jellemzője, hogy a pénz szükségességét az árutermelés szükségleteiből vezeti le, gyakorlatilag az egyének öntudatlan akciójának

eredményeként definiálja. Mindkét felfogás a cserearányok kialakulását az árukban megtestesült munka mennyiségével magyarázza. Tagadhatatlan azonban, hogy a második (vulgáris) elmélet nem tulajdonít kellő jelentőséget az adás és vétel elkülönülésének, továbbá a pénzt semleges technikai eszközként értelmezi. A gazdaságban továbbra is árut cserélnek árura, a pénzt csak közös nevezőnek tekintik, szerepe csupán kiegészítő jellegű. Emellett tökéletes piacot feltételez, melyben a kínálat mindig megteremti a keresletet, és nem számol a pénz megjelenésével előtérbe kerülő új kockázatokkal sem. Ezzel szemben Marx elméletében cáfolja a Say dogmát, vagyis kialakulhat többletkereslet vagy túlkínálat a piacon. Elméletében a használati érték csak mozgásformát kap a pénz által, ezért továbbra is magában foglalja az egyensúlytalanságot. (Vigvári, 2004)

A pénz kialakulásának szervetlen elméletei a pénz keletkezését és működését az állam tevékenységéből vezetik le, elsősorban Max Weber és Polányi Károly nevéhez köthetőek. Weber elmélete a jellemzően logikai gondolatmenetre épülő közgazdászok elméleteivel szemben inkább történelmi, szociológiai jellegű. Okfejtésében a pénz kialakulása elsősorban nem az árutermeléshez köthető, hiszen az ókori társadalmakban is használtak már pénzt, pedig az árutermelés még viszonylag kezdeti szakaszában járt. Ezt igazolja, hogy az ókorban és a középkorban, amikor már széles körben használták a pénzt, a társadalom fő elosztási formája még mindig a redisztribúció volt. Álláspontja szerint a szerves elmélet kidolgozói saját koruk társadalmi kapcsolatait vetítették a régmúltra, amikor a független árutermelők kapcsolataiból eredeztették a pénz kialakulását. Szerinte azonban a pénz megjelenésében a közös igények nyomán létrehozott állam akarata vállalt kulcsszerepet. Viszont ezen államoknak a társadalmi igények kielégítésére, finanszírozására adót kellett szedniük, így az összemérhetőség könnyítésére idővel egy bizonyos áru formájában fogadták csak el azt. Ebből következik, hogy akik nem rendelkeztek az adott áruval, termékeik eladásával tudtak csak a meghatározott áruhoz jutni. Összegezve az áru azért lesz pénz, mert az állami akarat pénzzé tette, amikor az adott áruban írta elő az adó megfizetését. (Weber, 1979)

Polányi Károly elmélete a pénz kialakulásáról elsősorban gazdasági-antropológiai alapokon nyugszik, megközelítésében a pénz elszámolási és csereeszköz funkciója, illetve értékmérőként való használata az elsődleges.

A két elméletről általánosságban megfogalmazható, hogy a pénz kialakulását a társadalmi viselkedéshez kötik, elméleteikben a történelmet vizsgálva arra a következtetésre jutottak, hogy az államnak szerepet kellett vállalnia, de ehhez forrásokat is kellett gyűjtenie adók, bírságok formájában. Ezeket az adókat és bírságokat az állami akaratnak megfelelően, adott áru formájában kellett megfizetniük az egyéneknek, így a beszedett adók és bírságok összemérhetővé váltak.

2.1.2. A PÉNZ SZEREPE A MODERN GAZDASÁGBAN

Mindent összevetve manapság a pénz nem a nemesfémekkel, hanem az általa megtestesített bizalommal azonos, hogy ezt a bizalmat agyagba vésve, aranyérmék vagy bankjegy, esetleg elektronikus jel formájában használjuk, csupán kiegészítő jelentőségű. A klasszikus értelemben vett pénz funkciói a mai modern piacgazdaságokban négy csoportra különíthetők el:

- a pénz a gazdasági elszámolások, az árkiefejezés eszköze, ebben a funkciójában a gazdasági szereplők tevékenységének eredményét méri, aggregálja és összegzi. A pénz fizikai jelenléte nem szükséges, így a gazdasági szereplők pénzkeresletére nincs hatással.
- a pénz a gazdasági tranzakciók lebonyolításának eszköze. A tranzakciók két csoportjában más-más funkciót tölt be. Amikor az áruk cseréjét közvetíti, csereeszköz, vagy forgalmi eszköz. Viszont amikor a pénzmozgás ideiglenesen elszakad az árumozgástól a jövedelmek végleges vagy ideiglenes, térbeli és időbeli átcsoportosítását végzi a pénz, ekkor fizetési eszköz. (Vigvári, 2004)

Az említett funkciók betöltéséhez a pénz fizikai jelenléte szükséges, így a gazdasági szereplők pénzkeresletére hatással van.

- a pénz a vagyontartás egyik eszköze. A vagyon alkotóeleme, így a pénz fizikai jelenléte szükséges és nagymértékben hat a gazdasági szereplők pénzkeresletére.
- a pénz világpénz funkciót is betölt, ha a nemzetközi forgalomban az előző három funkciót is betölti. Az egyes nemzetek valutái a gazdasági szereplők számára – közvetve vagy közvetlenül – szabadon átválthatóak, cserélhetőek.

Az ismertetett funkcionális megközelítés alapján megalkotható a pénz definíciója. A pénz olyan csereeszköz, amely képes mérni és összegezni a gazdasági szereplők

eredményeit, megjelenik a vagyon elemeként, szabadon átváltható, illetve forgalmi és fizetési eszköz funkciót is betölt.

*„Precízebben fogalmazva: pénzen a rendelkezésre álló vagyonnak azt a részét értjük, amelyet azonnal fel lehet használni vásárlásra vagy adósságok rendezésére, vagyis a készpénzt és az olyan értékpapírokat, amelyek gyorsan és könnyen pénzzé tehetők.”*¹

Illetve olyan fizetési eszköz, amelyet minden eladó és hitelező azonnal elfogad anélkül, hogy annak értékéről, beválthatóságáról meg kellene győződnie.

2.1.3. MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS A PÉNZ TEREMTÉSE

Az aggregáltság szintje alapján a következő monetáris aggregátumok különböztethetők meg:

- M0 – jegybankpénz – Forgalomban lévő készpénz + kereskedelmi bankok jegybanki tartaléka
- M1 – szűken vett pénz – Forgalomban lévő készpénz + kereskedelmi bankoknál lévő látra szóló betét
- M2 – tágabb értelemben vett pénz – M1 + kvázi pénz (határidős ügyletek)
- M3 – széles körben értelmezett pénz – M2 + banki értékpapírok
- M4 – M3 + bankrendszeren kívüli állampapírok és jegybanki kötvények

Adott gazdaságban a szűken értelmezett pénzmennyiség a közvetlenül fizetésre felhasználható eszközök, a bankrendszeren kívüli készpénzt és a kereskedelmi bankoknál elhelyezett látra szóló betéteket foglalja magába, míg a tágan értelmezett pénzmennyiség a szűken értelmezett pénzmennyiség komponensein túl a határidős ügyleteket is számba veszi. Attól függően, hogy mely bank teremtette a pénzt, megkülönböztethető:

- Jegybankpénz. Olyan pénz, amit törvényes felhatalmazás útján csak a jegybank teremthet, ide soroljuk a készpénzt és a kereskedelmi bankok jegybanknál elhelyezett tartalékait. Alapjában véve három összetevőből áll;

¹ Bácskai Tamás – Huszti Ernő – Simon Péterné, 2003, A pénz

- └ Költségvetési komponens, azaz a költségvetés nettó jegybanki finanszírozásának nagysága.
- └ Külgazdasági komponens, ami a korrigált nettó külföldi követelésállomány és az aranytartalék változása.
- └ Refinanszírozási komponens, vagyis a pénzüintézetek jegybankkal szembeni követelésállományának nettó változása.

A központi bank előírása alapján a pénzüintézeteknek meghatározott mértékben tartalékokat kell képezniük, melyek a jegybanknál vezetett számlájukon, mint tartalékok szerepelnek. Emellett a forgalomban lévő, vagyis nem a banki szektor szereplőinél fellelhető készpénz, azaz bankjegyek és érmék mennyisége adja a jegybankpénz állományát. (Madár – Schepp – Szabó – Szebellédi – Zeller, 2002)

- Kereskedelmi banki pénz. Alapvetően az üzleti bankok látra szóló betétek formájában teremtett pénze, ami tulajdonosa akaratára jegybankpénzre váltható. A pénzzel szemben támasztott funkciók közül hármát maradéktalanul képes betölteni;
 - └ Elszámolási eszközként való funkcionálásakor fizikai jelenléte elhanyagolható, mivel az adott területen elfogadott érték- és címletrendszer alapján történik az elszámolás.
 - └ A tranzakciók lebonyolításának eszközeként közvetlenül átutalások formájában fizetési eszközként funkcionál, vagy csekk, illetve valamilyen bankkártya használatával közvetve teljesíthetőek a kifizetések, ekkor forgalmi vagy csereeszköz funkciót tölt be.

„A pénz érmékbe vert szabadság.”

(Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij)

De hogyan keletkezik a pénz a mai világban? A számlapénz és a mindennapokban használt bankjegyek és érmék kibocsátása, kivonása a gazdaságból az adott terület jegybankjának monopóliuma, de számlapénzt kereskedelmi bankok is teremthetnek. A jegybankok pénzteremtésének jelentősebb korlátja nincsen, de a túlzott pénzkibocsátás szignifikáns következményekkel járhat a gazdaság egészére nézve, míg a kereskedelmi

bankok pénzteremtő műveleteit az adott jegybank szabályozza kötelező tartalékrata előírásával. A jegybankok legkomplikáltabb feladata annak az egyensúlyi pénzmennyiségnek a meghatározása, amely sem inflációt sem deflációt nem idéz elő a gazdaságban. Ennek a pénztömegnek a definiálásakor a GDP és a pénzforgalom alakulásából indulnak ki, a gazdasági növekedés hatásaként értelmezik a pénztömeg növekedését.

Alapvetően a jegybank tekinthető a végső hitelezőnek, mivel a gazdaságban forgó pénztömeg közvetve vagy közvetlenül, rajta keresztül kerül forgalomba vagy tőle származik. Ez a folyamat és a rendelkezésre álló pénzmennyiség rendszeres szabályozást követel. A pénz teremtése és kivonása a gazdaságból négy módszer alkalmazásával történhet. (Kohn, 1998)

- Hitel nyújtásával, illetve annak törlesztésével.
- Arany, valuta vagy deviza vásárlásával, valamint értékesítésével.
- Értékpapírok vásárlásával és értékesítésével.
- Kamat jóváírásával, fizetésével.

A pénzteremtésen felül hitelteremtéssel is keletkezhet pénz, amikor a kereskedelmi bankok a forrásaikat meghaladó mértékben nyújtanak hiteleket a gazdasági szereplőknek. Ezekben az esetekben járulékos pénz keletkezik, amelynek árfelhajtó és inflációgerjesztő hatása lehet, ezért az egyes jegybankok szigorúan szankcionálják az efféle tevékenységeket. Adott gazdaságban a monetáris hatóság által elismert pénz mennyisége adja a pénztömeget, mely a következő összetevőkből áll:

- A jegybankban elhelyezett lakossági és vállalati betétek.
- A kereskedelmi bankoknál vezetett látra szóló betétek, bankkártya és átutalási, csekk-, illetve folyószámlák.
- A kereskedelmi bankok jegybanknál elhelyezett tartalékai.
- A jegybankban tartott közületi betétek.
- Nem monetáris pénzintézetek jegybanknál elhelyezett betétei.
- A bankrendszeren kívül fellelhető készpénz állománya.

Pénzre szóló követelésként a kereskedelmi bankok és a jegybank a határidős, deviza és tartalékszámlákat tartják nyilván. Ezeken felül pénz közeli, de a pénzmennyiséggel

mégsem tartozó tételeknek minősülnek a kötvények, pénzpiaci befektetések, az importbevételek és a korlátozott hozzáférhetőségű / felhasználhatóságú számlák.

Az egyes gazdasági szereplők alapvetően három formában tarthatják a vagyonukat képező pénzmennyiségeket:

- Az adott terület törvényesen elfogadott fizetőeszközének minősülő készpénzben, érmék és bankjegyek formájában.
- Bankszámlapénzben, azaz a számlatulajdonosok bankokkal szemben fennálló követelése, amelyből kifizetéseket teljesíthetnek mind a gazdaság többi szereplője, mind az állam felé, de akár meg is takaríthatják, szabadon rendelkezhetnek vele. (Gubcsi – Tarafás, 1983)
- Készpénzkímélők alkalmazásával a gazdasági szereplők a készpénz közvetlen felhasználása nélkül eszközölhetnek kifizetéseket, de annak beváltásával bármikor közvetlenül készpénzhez vagy bankszámlapénzhez juthatnak.

A fizetési rendszer zavartalan működéséhez elengedhetetlen a forgalomban lévő érmék és bankjegyek optimális összetétele, a megfelelő címletrendszer kialakítása, mely csökkentheti a forgalmi költségeket, könnyebbé teheti a készpénz feldolgozását és készletezését. Ugyan a készpénzes fizetések aránya csökkenő tendenciát mutat a fejlett régiókban, az infláció következtében csökken az érmék és bankjegyek vásárlóereje, így biztosítani kell a készpénz nagyobb címleteinek váltására megfelelő darabszámban a kisebb címleteket. A készpénz körforgása a gazdaságban akkor ér véget, amikor azt tulajdonosa a jegybank valamely pénztáránál befizeti, vagy fizikailag megsemmisül.

A technika rohamos fejlődésével az 1960-as évektől számtalan készpénz kímélő és helyettesítő módszer terjedt el, amelyek a mai napig szinte változatlan formában hódítanak. Amikor a készpénz kímélése a cél, akkor az érmék és bankjegyek helyett csekket, vagy valamilyen bankkártyát használnak a gazdaság szereplői, melyek alkalmazását minden esetben készpénzmozgás előzi meg. Amikor azonban a készpénz kímélése a pénz tulajdonosának a célja, akkor készpénz használata és mozgása nélkül, a számlájáról teljesíthet kifizetéseket. Ennek eredményeként a mai modern vegyes gazdaságokban zajló tranzakciók meghatározó többsége virtuális formában történik, így a pénz többnyire már csak a monitoron vagy a telefon kijelzőjén megjelenő számsor. (Ferguson, 2008)

2.2. A BŰNCSELEKMÉNYEK

A pályamunka bevezetésében kérdésként fogalmaztam meg, hogy lehet-e összefüggés a gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények száma és a gazdaságban jelenlévő pénz mennyisége között. Az elemzés és a következtetések természetesen választ adnak majd, de előbb elengedhetetlen, hogy definiáljam és értelmezzem az egyes bűncselekmény-kategóriákat. Ezt kissé megnehezíti a Büntető Törvénykönyv 2013-as modernizálása, mely szakít a régi csoportosítással, de alapvetően az elemzés a 2009-2012 között vizsgálja a korrelációkat és hatásokat, így csak érdekességképpen mutatom be az újonnan nevesített „korruptciós bűncselekmények”-et.

Az első magyar Btk. az 1878-as Csemegi - kódex volt, amelynek általános része 1951-ig, míg különös része egészen 1962-ig a magyar büntetőjog részét képezte. Ebben kerültek elkülönítésre az egyes bűncselekmények tényállásuk súlyossága szerint, így megszületette a büntett, vétség és kihágás fogalma.

Továbbá érdemes még kiemelni, hogy Csemegi Károly megfogalmazza a „nullo crimen sine lege” és „nulla poena sine lege” alapelvek magyar értelmezését, mely szerint *„büntettet és vétséget csak azon cselekmények képeznek, melyet a törvény annak nyilvánít, valamint büntett vagy vétség miatt senki sem büntethető más büntetéssel, mint amelyet arra elkövetése előtt a törvény megállapított”*.²

A régi Btk. szerint bűncselekménynek minősül *„az a szándékosan vagy - ha a törvény a gondatlan elkövetést is bünteti - gondatlanságból elkövetett cselekmény, amely veszélyes a társadalomra, és amelyre a törvény büntetés kiszabását rendeli”*.³ A definíció egyértelműen tükrözi a jogalkotó gondolatmenetét, azaz elsőként azt kell tisztázni, hogy történt-e cselekmény, aztán azt, hogy ezt nevesíti és szankcionálja-e a Btk., majd ezek után a körülmények számbavételével alkotható meg a törvényben is meghatározott kereteken belül a büntetés. (Görgényi, 2007)

Az 1978-as Btk. az elkövetett tetteket alapvetően súlyuk alapján osztja fel büntettekre és vétségekre, amelyek a büntetési tételtől függően különíthetők el.

² 1878. évi V. törvény

³ 1978. évi IV. törvény 4. § (1).

„(1) *A bűncselekmény büntett vagy vétség.*

(2) *Büntett az a szándékosan elkövetett bűncselekmény, amelyre a törvény két évi szabadságvesztésnél súlyosabb büntetés kiszabását rendeli el. Minden más bűncselekmény vétség.*”⁴

Valamint a törvény azt is szabályozza, hogy kiszabott szabadságvesztést hol kell letölteni, azaz a vétségért kapottat fogházban, míg a büntett elkövetését fogházban, vagy börtönben.

2.2.1. VAGYON ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK

Mielőtt részletezném a vagyon elleni bűncselekményeket érdemes tisztázni a vagyon fogalmát. „A vagyont – a természetes, vagy jogi személy tulajdonában lévő anyagi javak, valamint a hozzájuk tartozó jogok és kötelezettségek összessége alkotja.”⁵

A másik fontos definíció a tulajdon; „szellemi vagy anyagi érték, amellyel az állam, az állampolgár vagy valamely közösség sajátjaként rendelkezik”.⁶

A megfogalmazások alapján látható, hogy a vagyon tágabb fogalom, mint a tulajdon, hisz annak a dologhoz fűződő jogok és kötelezettségek is részét képezik.

A vagyon elleni bűncselekmények büntetőjogi megfogalmazásban azok az esetek, amiket a 2013. július elsején hatályba lépő új Btk. XXXVI. fejezete annak nyilvánít, azaz azok a cselekmények, amelyek vagyon ellen irányulnak és személy elleni erőszakot nem tartalmaznak. Jelenleg az összбүнözés meghatározó hányadát az említett kategória teszi ki, így ha nő a vagyon elleni бűncselekmények száma Magyarországon, akkor az összбүнözés is emelkedik. A nemzetközi trendeket is ez a jelenség jellemezi, azaz a fogyasztói társadalom megjelenésével kiszélesedett a vagyon elleni бүнözés és az tapasztalható, hogy minél fejlettebb egy gazdaság, annál magasabb a vagyon ellen elkövetett бűncselekmények aránya az összбүнözésen belül.

Alapvetően négy csoportba sorolhatóak oksági szempont alapján az ebben a kategóriában elkövetett бűncselekmények. Első csoportja az alkalmi, második a

⁴ 1978. évi IV. törvény 5. §

⁵ Blaskó Béla – Miklós Irén – Schubauer László, 2010., Büntetőjog Különös rész II.

⁶ Blaskó Béla – Miklós Irén – Schubauer László, 2010., Büntetőjog Különös rész II.

létfenntartást szolgáló bűnözés, harmadik az úgynevezett „eszköz bűncselekmények”, melyek egy másik büntett megvalósításának előfutárai, valamint az egzisztenciateremtő és ~fenntartó tettek, amiket a saját társadalmi helyzet javítása iránti igény idéz elő.

A vagyon elleni bűncselekmények kategóriájába az alábbi cselekmények sorolhatóak a Btk. alapján;

- Lopás – Másról idegen dolog jogtalan eltulajdonítása
- Sikasztás – Az egyénre bízott idegen dolog eltulajdonítása, afeletti öntörvényű rendelkezés
- Csalás – Jogtalan haszonszerzésre irányuló megtévesztés
- Hűtlen kezelés – Az egyénre bízott idegen vagyonnal való gazdálkodás kötelezettségének megszegésével hátrány okozása
- Hanyag kezelés – Törvényen alapuló kötelezettség megszegése, elhanyagolása, amely vagyoni hátrányt okoz
- Rablás – Idegen dolog erőszakkal, fenyegetéssel történő elbitorlása
- Kifosztás – Védekezésre képtelen személytől idegen dolog eltulajdonítása
- Zsarolás – Haszonszerzés céljából más egyén erőszakos kényszerítése valami megtételére, meg nem tételére, eltűrésére
- Rongálás – Idegen vagyontárgyban kár okozása, megsemmisítése
- Jogtalan elsajátítás – Idegen dolog nyolc napon túli megtartása
- Orgazdaság – Más vagyon elleni bűncselekményből származó dolog megszerzése, elrejtése haszonszerzés végett
- Jármű önkényes elvétele – Idegen gépi hajtású jármű használata, eltulajdonítása
- Vásárlók megkárosítása – Hamis mennyiség megjelölésével, a minőség megrontásával a vásárlók megkárosítása
- Bitorlás – Más szellemi alkotásával történő visszaélés haszonszerzés céljából

- Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése – A szerzői jogról szóló törvény alapján más jogát haszonszerzés végett vagy vagyoni hátrányt okozva megsérti
- Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása – A hatásos műszaki intézkedés haszonszerzés céljából történő megkerülése, vagy az ehhez szükséges eszközök készítése, átadása, forgalomba hozatala
- Jogkezelési adat megghamisítása – Szerzői jog védelme alatt álló mű adatának jogosulatlan megváltoztatása, eltávolítása
- Iparvédelmi jogok megsértése – Oltalomból eredő jog utánzással, átvétellel történő megsértése vagyoni hátrány okozása végett
- Hitelsértés – Hitel fedezetének elvonása
- Uzorabűncselekmény – Aránytalan megállapodás kötése arra rászoruló emberrel, akit ezáltal súlyos nélkülözésnek tehet ki
- Magánindítvány – Ha a vagyon elleni bűncselekmény elkövetője a sértett hozzátartozója, csak magánindítvány útján büntethető (Btk., 2013)

2.2.2. GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK

Az 1978. évi IV. törvény a piacgazdaság elvárásaihoz és szabályozásához igazodva a rendszerváltást követően lépésről-lépésre módosult, szem előtt tartva a gazdaság, valamint a technika fejlődését és az európai jogharmonizációs törekvéseket, így a gazdasági bűncselekmények kategóriájába az alábbi büntettek és vétségek sorolhatóak;

- Gazdálkodási kötelességet és a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények
 - └ A számvitel rendjének megsértése – vagyoni helyzet áttekinthetetlensége, valós üzleti kép torzítása
 - └ Csődbűncselekmény – a szükséges vagyoni fedezet tényleges vagy színlelt csökkentése, a hitelezők kielégítésének megghiúsítása
 - └ Rossz minőségű termék forgalomba hozatala – minőséggel kapcsolatos megtévesztés
 - └ Minőséghamisítás tanúsítása – az áru értékének vagy mennyiségének valótlan igazolása
 - └ Áruhamisítás megjelölése – a versenytárs jellegzetességeinek utánzása
 - └ A fogyasztó megtévesztése – az áruval való valótlan tény állítása nagy nyilvánosság előtt
 - └ Versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban – a kiírt pályázat eredményének befolyásolása
 - └ Tartozás fedezetének elvonása – a tartozás kiegyenlítésének megghiúsítása
 - └ Hitelezési csalás – magasabb kölcsönhöz jutás hamis okiratokkal
 - └ Engedély nélküli külkereskedelmi tevékenység – megfelelő engedélyek nélküli exportálás-importálás
 - └ Gazdálkodó szervezet vezető beosztású személyének visszaélése – a gazdálkodó szervezet tagjainak megtévesztése
 - └ Saját tőke csorbítása – jogi személyiségű vállalat saját tőkéjének jogtalan elvonása
 - └ Jogosulatlan pénzügyi tevékenység – engedély nélküli pénzügyi tevékenység végzése

- └ Gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása – a jogszabály által előírt adatok bejelentési kötelezettségének megszegése
 - └ Belföldi kereskedelem – előnyyszerzés céljából titkos vállalati információval való visszaélés
 - └ Tőkebefektetési csalás – a gazdasági szervezet tulajdonában lévő eszközről valótlan adat állítása, színlelt ügylet kötése
 - └ Piramisjáték szervezése – láncszerű játék szervezése a résztvevők pénzbefizetése, szolgáltatása érdekében
 - └ Gazdasági titok megsértése – jogtalan előnyyszerzés végett gazdasági titoknak minősülő információ kiadása
 - └ Számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény – számítástechnikai rendszerben tárolt adatok megváltoztatása, törlése, továbbítása, a rendszer működésének akadályozása
 - └ Számítástechnikai rendszer védelmét biztosító technikai intézkedés kijátszása – a rendszerbe való belépést lehetővé tévő adatok készítése, megszerzése, értékesítése
 - └ Árdrágítás – az áru hatósági áránál magasabb ár elfogadása, kikötése
 - └ Pénzmosás – más által elkövetett bűntettből származó dolog eredetének leplezése, felhasználása
 - └ A pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása
- A pénz- és bélyeghamisítás
- └ Pénzhamisítás – törvényes fizetőeszköz utánzása forgalomba hozatal céljából
 - └ Pénzhamisítás elősegítése – a hamisításhoz szükséges eszközök, anyagok készítése, megszerzése, továbbadása és tartása
 - └ Hamis pénz kiadása – jogszerűen szerzett hamis pénz forgalomba hozatala
 - └ Bélyeghamisítás – bélyeg utánzása, megszerzése, forgalomba hozatala

→ A pénzügyi bűncselekmények

- └ Visszaélés társadalombiztosítással, szociális vagy más jóléti juttatással – a juttatás megszerzése, megtartása céljából más tévedésbe ejtése
- └ Költségvetési csalás – a befizetési kötelezettség csökkentése jogtalan kedvezményekkel, a költségvetésből származó források eltérő felhasználása
- └ A költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása
- └ Jövedékkel visszaélés elősegítése – jövedéki termék előállítására alkalmas alapanyag, berendezés engedély nélküli megszerzése, tartása, forgalomba hozatala
- └ Kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisítása – felhasználás céljából készpénz-helyettesítő eszköz készítése
- └ Kézpénz-helyettesítő fizetési eszközzel való visszaélés – jogtalan haszonszerzés céljából készpénz-helyettesítő eszközök megszerzése, használata
- └ Kézpénz-helyettesítő fizetési eszköz hamisításának elősegítése – a hamisításhoz szükséges eszközök, anyagok készítése, megszerzése, továbbadása, tartása (Btk., 2013)

2.2.3. KORRUPCIÓS BŰNCSELEKMÉNYEK

A 2013. július első napján hatályba lépő új Büntető Törvénykönyv új fejezetet hoz létre (XXVII.), kifejezetten a korrupciónak tekintethető esetekre. Ebben mind az üzleti, mind a hivatali korrupciós esetek megnevezésre és kifejtésre kerülnek, így teljeskörűen megfelelően a nemzetközi egyezményeknek.

A korrupció általános jellemzői, hogy döntési jogosultság szükséges minimum az egyik szereplő részéről, miközben kettős szükséglet-kielégítés történik (aktív és passzív oldalon egyaránt), illetve nincs közvetlen sértettje a cselekménynek.

Bizonyos törvényszerűségek is felfedezhetők ezekben az esetekben, ilyen például az a jelenség, hogy egyes társadalmi helyzetekben hirtelen nagymértékben figyelhető meg, mivel láncszerűen terjed az egyének között. Továbbá képes reprodukálódni és alkalmazkodni a változásokhoz, miközben a szereplők közös érdeke, hogy titokban maradjon efféle tevékenységük.

- Vesztegetés – Gazdálkodó szervezettel összefüggő személy számára jogtalan előny nyújtása kötelességének megszegése céljából
- Vesztegetés elfogadása – Gazdálkodó szervezettel összefüggő személytől jogtalan előny kérése kötelességének megszegése céljából
- Hivatali vesztegetés – Hivatalos személy befolyásolása
- Hivatali vesztegetés elfogadása – Hivatalos személy magával kapcsolatos előny kérése
- Vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban – Bírósági vagy hatósági eljárásban kötelezettségszegésre felkérés
- Vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban – Bírósági vagy hatósági eljárásban kötelezettségszegés, előny kérése
- Vesztegetés feljelentésének elmulasztása – Hivatalos személy elmulasztja jelenteni a tudomására jutott vesztegetést vagy annak elfogadását
- Befolyás vásárlása – Hivatalos személy vagy gazdálkodó szervezet befolyásolása érdekében végzett befolyásolás
- Befolyással üzérkedés – Hivatalos személy vagy gazdálkodó szervezet befolyásolása előnyszerzés céljából

2.3. KORRUPCIÓ

A korrupció a történelem során végigkísérte az évek múlását, de definiálása nehéz feladatnak bizonyult, mivel időről – időre, korról – korra változó formában bukkan fel az egyes társadalmakban, így a folyamattal együtt a fogalom is módosul. Alapvetően a kifejezés az ókori latin „corruptio” szó mai alakja, melynek jelentése romlottság, megromlás, rombolás, elrontás, meghamisítás.

A nemzetközi szervezetek, köztük a Transparency International megfogalmazásában „közhatalommal való visszaélés magáncélok érdekében”, míg az INTOSAI (International Organization of Supreme Audit Institutions) szerint „hatalommal való visszaélés személyes haszonszerzés érdekében”. A hasonló jelentésűnek tűnő definíciók közti különbség abban rejlik, hogy míg az első a közhatalom szó használatával a politikai korrupcióra enged asszociálni, addig a másik már az üzleti korrupciót is számba veszi.

Az üzleti korrupció esetében jellemzően a szolgáltatások terén történnek visszaélések, melyek alapvetően a vevő vagy szállító és a szolgáltató pozíciója közti különbségből erednek.

Közgazdasági szempontból a(z);

- └ Kötelező szolgáltatások
 - └ A hirtelen, nagy keresletbővülést tapasztaló piacok
 - └ Többletinformáció birtokában lévő szolgáltatók
 - └ Az értékesítési láncban megjelenő közvetítő személyek
- sorolhatóak ide.

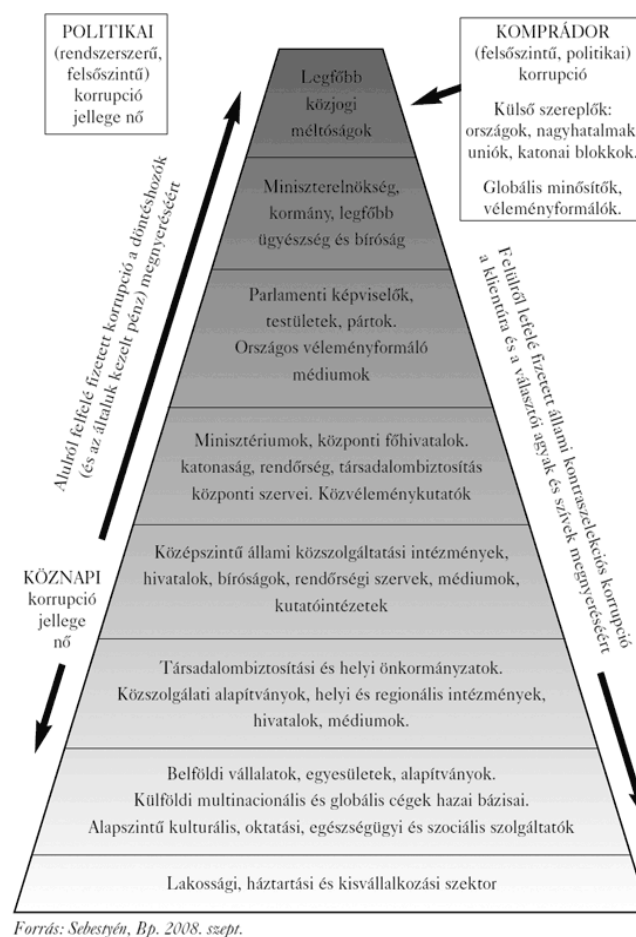
Tipikus hétköznapi formái;

- └ Számlaadás kikerülése
- └ Hálapénz
- └ Ügyintézők ajándékozása
- └ Pozíció vásárlása

Ezek a helyzetek a társadalom megítélése szerint nem tekinthetők korrupciónak, miközben a politikai változatát erősebben bírálják, a társadalmilag magas rangú egyénektől kifejezetten elvárják, hogy ne keveredjenek a gyanújába se. (Vásárhelyi, 1998.)

A politikai korrupció számára ideális környezetnek tekinthető az olyan gazdaság, ahol az alapvető törvényi szabályozás és az egyes eljárási szabályok lehetővé teszik a hivatali visszaélést, sőt akár a megfelelő „alapapírozásra” is lehetőséget nyújtanak, többségében eredménytelen elszámoltatás mellett. Annak ellenére, hogy a felsoroltak nem egy modern állam jellemzői, mégis mindegyikben felüti a fejét a korrupció e válfaja, sőt még az észak-európai országokban is mérhető, ahol a legcsekélyebb mértékben van jelen.

Felépítését Dr. Sebestyén Tibor „A politikai korrupció helye és irányultságai a tevékenységi hierarchiában” című ábrája szemlélteti a legjobban. Az ábrán egyértelműen látszik, hogy a társadalom minden döntési szintje érintett lehet benne és szereplőjévé válhat. Az ábra háttérszínének sötétedése arra utal, hogy a korrupció egyre inkább politikai jellegű a felsőbb szinteken és egyre nagyobb kaliberű, míg a piramisszerű ábrázolás azt hivatott szemléltetni, hogy az egyes döntési szinteken hány résztvevője lehet a korrupt ügyleteknek.

1. ábra – A korrupció helye és irányultságai a tevékenységi hierarchiában

2.3.1. A KORRUPCIÓ MAGYARORSZÁGON

A világ összes országában jelenlévő korrupció mind a politikai, mind a gazdasági élet elemének tekinthető, amely egyértelműen negatív hatással van közvetlen és tágabb környezetére, így szabva gátat a gazdasági fejlődésnek.

Fontos megjegyezni, hogy a politikai korrupció folyamata az adott politikai és gazdasági rendszer, illetve az adott gazdaság demokrácia modelljének függvénye. Alapvetően három ilyen modell különböztethető meg;

- Liberális parlamentarizmus
- Pluralista pártelvű demokrácia
- Vezérdemokrácia

Ahogy Európában is az újabban elterjedő vezérelvű demokrácia a jellemző, úgy hazánkban is, melynek eredményeképp jelenleg Magyarországon a politikai korrupció egypólusú, centralista módozata figyelhető meg.

Ebben a korrupciós jelenségben a demokrácia legfelső szintjén az elnök, miniszterelnök található, aki egyben politikai vezér is, így közszereplőként is részt vesz a társadalmi rendezvényeken, eleget tesz a médiafelkéréseknek, személye egymagában képes képviselni az adott pártot, annak eszméit.

A fő folyamatokat maguk a politikai szereplők tartják mozgásban, miközben a háttérben lévőeket nem a választók érdekei, hanem legtöbb esetben a sajátjuk befolyásolja. Céljuk nem a békés, „középső út” megtalálása, azaz a konszenzusra törekvés, hanem a minél magasabb politikai támogatás megszerzése és megtartása.

Ebben az elméletben a politikai tettek alapjának nem az igazság szolgálata, vagy a közérdek tekinthető, hanem az akarat és a vélemény érvényesülése. Ennek fő eszközei a tömegek meggyőzése, a retorika magas szintű használata, valamint sajátossága, hogy a másik nagyobb parlamenti párt vezetőjét használják rossz példaként, akár egy teljes kampány épülhet a másik lejáratására, korrupcióval vádolására. Jellemzően nem a választóbázishoz alakítják politikájuk fő irányvonalait, hanem ezekhez az irányvonalakhoz próbálják meg a nép támogatását megszerezni, miközben a manipulálás lehetőségétől sem riadnak vissza. (Körösenyi, 2003)

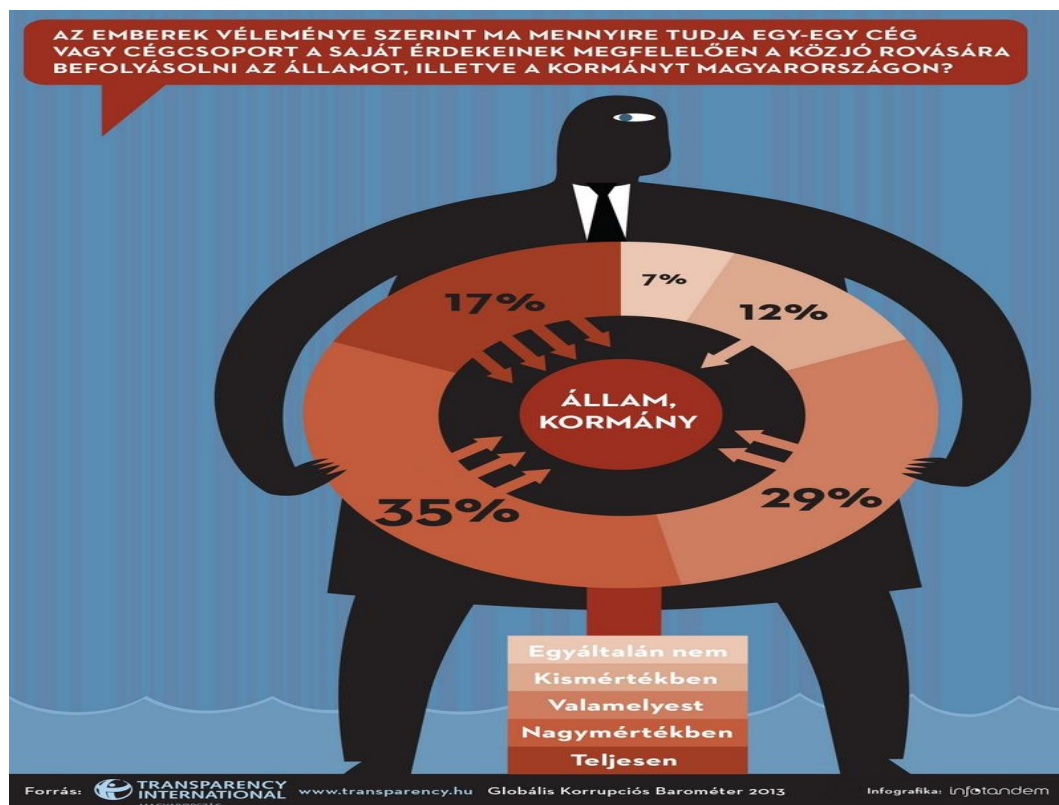
A leírtak tükrében láthatóvá válik, hogy a vezérdemokráciában a közvélemény irányításával gyakorlatilag minden eszköze rendelkezésre áll az adott kormánynak a korrupció végig viteléhez és palástolásához, kezdve a hatalom gyakorlásától, a törvényhozás alakításának jogán át, egészen a teljes körű „alapapírozás” legalizálásáig.

Ennek a politikai korrupciónak elméletileg az elszámoltatás és ellenőrzés intézménye szabhat gátat, de az egyenjogúság alapjain nyugvó igazságszolgáltatás azonos elévülési időt ír elő üzleti és politikai korrupció esetében, így ügyes időhúzással kikerülhető a végső ítélet. Számtalan eset említhető meg példaként a vizsgált időszakból, de a pályamunka célja ország szinten a korrupció és a pénz kapcsolatának feltérképezése, nem az egyes vállalatok, vezetők, pártok vagy politikusok tevékenységének elítélése.

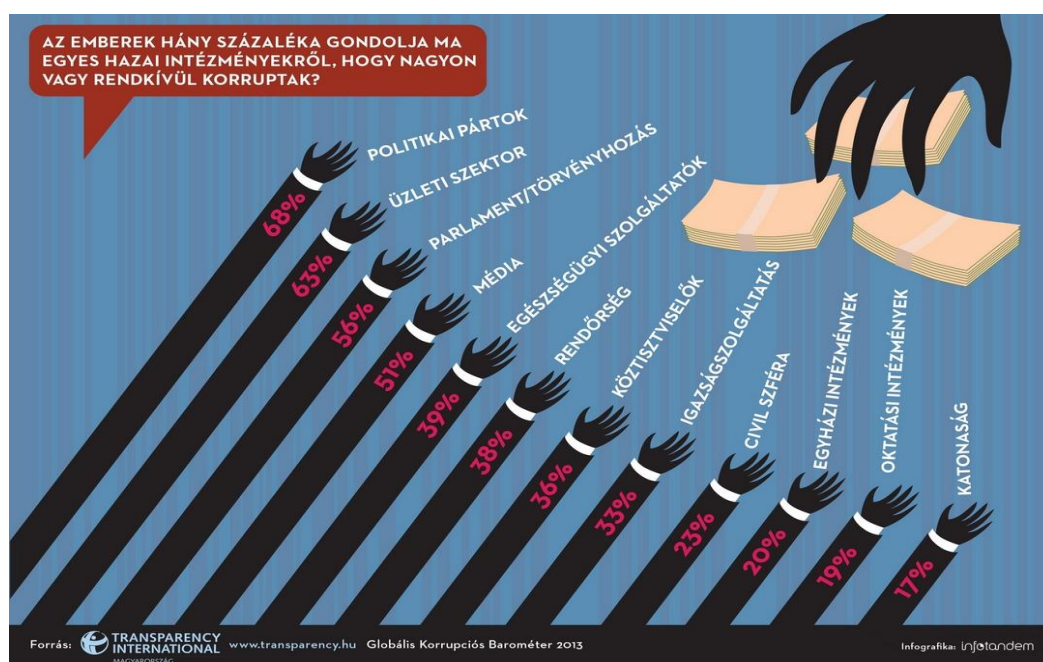
A politikai korrupció aktuális helyzete egy adott gazdaságban, ebben az esetben Magyarországon az egyes nemzetközi szervezetek által készített kimutatások eredményei, valamint a lakosság körében érzékelhető mértéke és megítélése alapján határozható meg. Ennek a jelenségnek a mérése azonban számos nehézséget tartogat az ezzel foglalkozó kutatócsoportok, ~intézetek számára, kezdve a korrupció definiálásának problémájától, folytatva az érintettek azon érdekeivel, hogy tevékenységük titokban maradjon, a döntéshozóknak az ország negatív megítéléstől való félelmén át a válaszadók információinak, véleményének a médián keresztüli torzításáig.⁷

A következő infografikák szemléltetik, hogy a Transparency International 2013-as felmérése alapján a lakosság mekkora hányada szerint, milyen mértékben korrumpálható a kormány illetve az egyes hazai intézmények. Az ábrák egyértelműen igazolják azt a feltevést, hogy a politikai korrupciót sokkal inkább elterjedtebbnek tartja a közvélemény, mint az üzleti válfaját.

⁷ Dr. Burai Petra – A korrupció ma Magyarországon

2. ábra – Az állam korrumpálhatósága⁸

3. ábra – Az intézmények korrumpálhatósága⁸

⁸ Transparency International

2.3.2. A KORRUPCIÓ ELLENI HARC NEMZETKÖZI ÉS HAZAI SZÍNTÉREN

Az egyes nemzetközi egyezmények és hazai rendelkezések ismertetése előtt érdemes összegezni, hogy miért is van szükség határozott fellépésre a korrupció ellen. Ezeket az okokat alapvetően két csoportba sorolhatjuk;

Politikai és társadalmi

- Torzító hatást idéz elő a közszolgáltatások hozzáférésénél, ezzel táplálva a társadalom felépítésében jelentkező feszültségeket
- Negatívan befolyásolja a törvényi szabályozás általános megítélését, így az adott ország a szervezetbűnözés melegágyává válhat
- Demoralizálja a társadalom egészét
- Mérsékli az állami intézményekbe fektetett bizalmat a nép részéről

Üzleti és gazdasági

- Az ország erőforrásainak pazarlása inflációgerjesztő hatású
- A jó szándékú külföldi befektetőket hosszútávon távol tartja az adott gazdaságtól
- Ellenőrizhetetlenné válhatnak az egyes gazdasági folyamatok (redisztribúció, allokáció), ezzel aláásva a verseny tisztaságát

Az okok tisztázása után, ajánlott kiemelni azokat a területeket, ahol a legtöbb visszaélés fordulhat elő, amelyek az állam és az igazságszolgáltatás szempontjából kiemelt figyelmet kapnak a korrupció elleni harcban;

- Pártfinanszírozás
- Közbeszerzési eljárások
- Európai Unió források szétosztása és felhasználása
- Hatósági engedélyeztetés
- Igazságszolgáltatás

Ezeknek a területeknek a logikus felépítése, ellenőrzési rendszerének gondos kialakítása lehetővé teszi a korrupció csökkentését, melyhez alapot és segítséget nyújthatnak az egyes nemzetközi szervezetek által megfogalmazott követelmények. E szttenderek

kihirdetésük után a magyar büntetőjogrendszer részét képezik, így téve eleget az egyes szervezetekkel szembeni kötelezettségvállalásnak, melyeket időrendi sorrendben mutatok be a következőekben.

Hazánkban a 2000. évi XXXVII. törvény hirdeti ki az OECD 1997.évi „a külföldi hivatalos személyeknek a nemzetközi üzleti kapcsolatokban történő megvesztegetés elleni küzdelemről” szóló egyezményt. Ebben a tagállamok kötelezettséget vállaltak a jogi személyek felelősségre vonására, amennyiben vesztegetés gyanúja áll fenn. Következmenyeként megjelent az 1998-as magyar büntetőtörvénykönyvben a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekmény-kategória.

Az Európa Tanács 1999. évi „korrupció elleni büntetőjogi egyezmény” nálunk a 2002. évi XLIX. törvényben került kihirdetésre, mely az előző megállapodáshoz hasonlóan a jogi személyek felelősségre vonására épül, azzal a különbséggel, hogy azok vezetőinek korrupciós tevékenységét és a vesztegetés formáinak nevesítését helyezi előtérbe.

Az Európai Unió Tanácsának 2003/568/IB „kerethatározatát a magánszektorban tapasztalható korrupció elleni küzdelemről” az hívta életre, hogy a Schengeni egyezmény aláírása után ugrásszerűen megemelkedett a transznacionális bűncselekmények száma. Ennek keretében három célkitűzés került megfogalmazásra az üzleti korrupció terén; a magánszektorban elkövetett korrupciós törvénysértések nyilvántartása, a jogi személyek felelősségre vonási lehetőségének megteremtése és az elkövetett bűncselekmények esetében hatékony, arányos és visszatartó erejű retorziók használata.

„Az Európai Közösségek és az Európai Unió tagállamainak köztisztviselőit érintő korrupció elleni küzdelemről szóló egyezmény” 1997 –es aláírását követően a 2005. évi CXV. törvényben épült be a magyar jogrendszerbe. A paktum elkülöníti a passzív és az aktív korrupciót, melynek következtében azok külön - külön is részesei lehetnek egy büntetőeljárásnak.

Az ENSZ 2003. évi „korrupció elleni egyezménye” Magyarországon 2005-ben került kihirdetésre, melyben megjelenik a köztisztviselőkkel szembeni azon elvárás, hogy minden tőlük telhetőt megtegyenek a korrupció elkerülése érdekében munkájuk során. Továbbá a tagállamok kötelezettséget vállalnak a hazai és nemzetközi hivatalos személyek megvesztegetése esetén a bűncselekmények kriminalizálására.

Mindemellett Magyarország 2010-ben tagjává vált a Nemzetközi Korrupcióellenes Akadémiának, majd a 2011-es új alaptörvényben rögzítette az offshore cégekre vonatkozó tilalmat a közpénzek felhasználásnak területén. Ezek után 2012-ben elfogadott egy kétéves Közigazgatási korrupcióellenes programot és a következő évben civil szervezetek kezdeményezésére csatlakozott a Nyílt kormányzati együttműködés programhoz. Továbbá a 2013-as új Büntetőtörvénykönyvben megjelent a korrupciós bűncselekmények kategória, szigorodtak a szankcionálási lehetőségek és testet öltött a Közzolgálati etikai kódex is.

2.3.3. A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX

Számos nemzetközi szervezet és kutatás foglalkozik a korrupció érzékelésének mérése céljából mutatószámok megalkotásával, de az internacionális összehasonlítás legismertebb és legelfogadottabb mutatószáma a Transparency International Korrupció Érzékelési Indexe (Corruption Perception Index). Jelenleg a visszaélésekkel foglalkozó témákban a legtöbbet használt paraméter, amely képes átfogó képet adni a világ jelenlegi korrupciós helyzetéről. A mutató alapvetően az egyes intézetek szakértői felméréseire támaszkodik, azok adatait használja fel a rangsor megalkotásához.

Véleményük szerint száraz tényekre, adatokra támaszkodva, mint például a vesztegetés összege, vagy a bírósági ügyek száma alapján nem lehetne a valós helyzetet tükröző mutatószámot megalkotni, mivel az leginkább az vizsgált államok igazságszolgáltatásának eredményességét tükrözné.

„1995-ben került kialakításra, amely a közzsférában a korrupció érzékelt mértéke alapján rangsorolja az országokat az egész világon”⁹

Értéke 0 és 100 között mozoghat, ahol az első szélsőérték az adott gazdaság erősen korrupt mivoltára utal, míg a második ennek ellentettjére. A fenti idézet is azt közvetíti, hogy az egyes országokat egymáshoz viszonyítva sorolja be a közzsférában érzékelhető korrupció mértéke alapján.

Alapvetően az állami szektorban is jelenlévő korrupcióra összpontosít, azaz annak a politikai válfaját vizsgálja. Az adatgyűjtés során olyan kérdéseket tesznek fel a szakértői

⁹ Transparency International

intézetek, amelyek a politikusok, köztisztviselők személyes előnyszerzésére utalnak közhatalommal való visszaélés mellett, valamint az egyes korrupcióellenes lépések eredményességét mérik fel.

A CPI korrupciónak tekinti hivatalnokok megvesztegetését, kenőpénzek elfogadását az egyes közbeszerzési eljárásokban és a közpénzek hűtlen kezelését, miközben nem tesz különbséget azok aktív vagy passzív mivolta között.

A szervezet több mutatót is kidolgozott, amelyek valamilyen módon a korrupció mérésére szolgálnak. Például;

- Vesztegetési Index (Bribe Payers Index), ami 22 ország viszonylatában méri a vállalatok export – import tevékenysége során a megvesztegethetőség lehetőségét.
- Globális Korrupciós Barométer (Global Corruption Barometer), amely egy közvélemény kutatásra támaszkodó, a lakosság körében érzékelhető korrupció mérésére életre hívott mutatószám, jelenleg a világ több, mint 60 országában gyűjt adatokat.

3. AZ ELEMZÉS TÁRGYÁT KÉPEZŐ ORSZÁG BEMUTATÁSA

3.1. MAGYARORSZÁG

Közép-Európa szívében, a Kárpát-medencében elterülő 93036 km² területű ország, amely nyugatról Ausztriával, északról Szlovákiával, északkeletről Ukrajnával, keletről Romániával, délről Szerbiával és Horvátországgal, délnyugatról Szlovéniával határos. Domborzatát középhegységek vonulatai, alföldek, a Duna és a Tisza mellett a térség legnagyobb tava, a Balaton 127 km²-es víztükre teszik változatossá. A 2013-as januári adatok szerint népessége jelenleg 9906000 fő, akiknek több, mint 80%-a rendelkezik magyar felmenőkkel. Legértékesebb természeti kincsei közé tartoznak termőföldjei, így elsősorban ipari-agrár jellegű ország, mely nagymértékben támaszkodik fejlett szolgáltató és feldolgozó iparára, valamint a számos termálfvízforrásnak és világviszonylatban alacsony árszínvonalának köszönhetően a gyógyturizmusra.

Az ország hivatalos megnevezése 2012. január elsejétől Magyarország, fővárosa Budapest, államformája parlamentáris köztársaság, 2004. május elsején csatlakozott az Európai Unióhoz. A négyévente megrendezett választásokon 199 képviselőt, közülük 106-ot egyéni választókerületből, míg 93-at országos listáról választanak. Államfője a köztársasági elnök, javaslatára az országgyűlés tagjai miniszterelnököt választanak, aki minisztereivel kormányt alapíthat, érdekes lehet azonban, hogy a történelem során először sikerült a kormányzó pártnak kétharmados többséget szereznie 2010-ben.

Egyre több városban bocsátanak ki, használnak helyi pénzt a térség gazdaságának védelme érdekében. 2010. májusban bocsátották ki az első soproni kékfrankot, majd később a Bocskai és balatoni koronát, melyet hét Veszprém megyei település hívott életre helyi termékek és szolgáltatások vásárlására. A kibocsátók célja a tőke helyben tartása mellett a pénzforgalom felgyorsítása, de arra még ők sem számítottak, hogy idővel turisztikai szempontból is érdekes látványosság lehet a pénzhelyettesítő technikából. 2013 februárjában alakult meg a Helyi Pénzek Szövetsége, amit a három, már működő pénzkímélő módszert megalkotó szervezetek hoztak létre a tapasztalatok megosztása, az utalványok biztonságos használata, valamint a hatékony működéshez szükséges szabályok kidolgozására, koordinálására. Tervben van továbbá a Csongrád megyei torontál és a rábaközi tallér kibocsátása.

3.1.1. ÁLTALÁNOS JELLEMZÉS

Magyarország főbb mutatószámai					
Mutatószám		2009	2010	2011	2012
GDP	Millió HUF	25626480	26607339	27886401	28276000
Infláció	%	4,21	4,85	4,0	5,7
Munkanélküliségi ráta	%	10,0	11,2	10,9	10,9
Bankrendszeren kívüli készpénz	Millió HUF	2246646	2284374	2445547	2673773
M0 pénzmennyiség	Millió HUF	3020125	2820100	3140817	3317842
M3 pénzmennyiség	Millió HUF	15785667	16221733	16625850	16413642
Korrupció Érzékelési Index	Pont	51	47	46	55
Gazdasági bűncselekmények	DB	16752	21119	32490	24001
Vagyon elleni bűncselekmények	DB	253366	273613	256175	237708

1. táblázat – Magyarország mutatószámai¹⁰

Magyarország a válságot megelőző években sem rendelkezett stabilnak titulálható gazdasági alapokkal, így az elsők között kellett szembenéznie a csőd kockázatával 2008-ban, amit az EU és az IMF által nyújtott kölcsönökkel, segítséggel tudott csak elkerülni. Ennek hatására 2009 második felétől megindult a növekedés, mely a következő években is kitartott, köszönhetően a nagy arányú exportteljesítményének, ami európai viszonylatban ugyan átlag feletti, de a regionális versenytársaihoz képest még mindig alacsonyabb volt. A forgalomban lévő készpénz mennyisége az országban az elmúlt években folyamatosan növekedett, de egyre kisebb mértékben és a tágan értelmezett pénzmennyiség is hasonló tendenciát mutatott 2011-ig. A Korrupció Érzékelési Index pontszámai szerint 2011-ig csökkent az érzékelhető korrupció mértéke, de 2012-ben, majd 2013-ban már magasabb értéket mutatott. A gazdasági bűncselekmények száma 2011-ben, míg a vagyon ellenieké 2010-ben volt kiugróan magas.

¹⁰ Központi Statisztikai Hivatal – www.ksh.hu

3.1.2. MAGYARORSZÁG MONETÁRIS POLITIKÁJA 2006-TÓL

2006-ban a monetáris politikai meghatározásakor legfőbb célként a társadalmi jólét növelését jelölte meg a Jegybank, amelyet a gazdasági növekedés elősegítésével, a foglalkoztatás ösztönzésével és a fizetőeszköz értékállóságának megőrzésével kívánt biztosítani. Mint minden modern társadalomban, nálunk is a célok elérésének első és legfontosabb tényezője az infláció alacsony szinten tartása lett, amely közvetve mind rövid, mind hossz távon hatással van a kibocsátásra és a foglalkoztatásra.

Az infláció kordában tartására leginkább azért szükséges, mert az árak rendszeres és jelentős növekedése megakadályozza az erőforrások hatékony elosztását, visszaveti a versenyképes vállalkozások beruházási kedvét, mérsékli a pénzügyi megtakarítások vonzerejét, valamint a pénz kezelésének költsége jóléti veszteséget okozhat.

Azonban az inflációs cél követése kihívásokkal jár az adott ország Jegybankja számára;

- ahhoz, hogy pontos inflációs előrejelzéseket tudjon adni, minél pontosabban kell ismernie a monetáris transzmissziót;
- ahhoz, hogy a célkövetés ideálisan működhessen, felkészült és az alapkérdéseket tekintve azonos álláspontot képviselő monetáris döntéshozókra van szükség;
- ahhoz, hogy hatékony transzmissziót tudjon végrehajtani, fejlett pénz- és tőkepiacokra van szüksége;
- ahhoz, hogy kitűzött célját teljesíteni tudja, a fiskális és strukturális politika támogatása szükséges.

Az inflációs célkövetés megvalósításának optimális időtávját nehéz lenne meghatározni, hisz ha túl rövid időn belül próbálja a Jegybank elérni a kívánt célját, az kilengéseket okozhat a gazdaságban, míg a hosszabb célkövetés időtartama alatt továbbra is el kell viselni az árszínvonal ingadozásának negatív hatásait, bizonytalanabbak lesznek az előrejelzések és a várakozások befolyásolásának lehetősége is komplikáltabbá válik.

3.1.3. A FORINT (HUF)

1946. augusztus elsején a II. világháború utáni hiperinflációt követően ismét Forint elnevezésű nemzeti valuta lépett az 1927-től használt pengő helyébe a 8.700/1946 (VII.29) M.E. rendelet alapján, melynek átszámítási kulcsa $1 \text{ HUF} = 4 \cdot 10^{29}$ pengő volt, azaz a bevezetés évében a forgalomban lévő 47,4 quadrillió pengő csupán 0,01 fillérnek felelt meg. A fillér 1999-es kivezetéséig szolgált a Forint váltópénzeként, árfolyama $1 \text{ HUF} = 100 \text{ f}$ volt. A forint pénzrendszer hatodik napján az Amerikai Hadsereg visszaszolgáltatta a nyilas uralom idején elhurcolt 28 tonnányi aranyat, amellyel az új valuta 1946 decemberében már 33,8%-os aranyfedezet mellett volt forgalomban, ami az ország deflációs politikája mellett nagyban növelte a Forint iránti bizalmat nemzetközi szinten.

1946. augusztus elsején kibocsátásra került a 2, 10 és 20 filléres, illetve az 1, 2 és 5 forintos érme, majd 1948-ban megjelent az 5 és 50 filléres is. A címletrendszer átalakítása 1971-ben a 10 forintos, 1983-ban a 20 forintos, 1992-ben a 200 forintos, aztán 1993-ban a 100 forintos érme megjelenésével folytatódott. Ennek az érmesornak egyes darabjai több, mint 30 évig is forgalomban voltak, de volt köztük olyan is, amely csupán 5-6 évig képezte részét címletrendszerünknek. A legutóbbi jelentős változtatás 2008. március elsején történt, amikor ésszerűségi és költségtakarékossági szempontokat figyelembe véve kivonták a forgalomból az 1 és 2 forintos érméket, mivel azok kicsapódása milliárdos költségeket okozott a Jegybanknak, illetve ide sorolható még a 200 forintos bankjegy érmére cserélése is.

Főként finn és francia területekről származó papíron 1947-ben kezdődött meg a 10, 20 és 100 forintos bankjegyek nyomása, majd 1951-ben az 50, 1970-ben pedig az 500 forintos is megjelent. Az évek előrehaladtával mindig az adott történelmi korszak tükröződött papírpénzeinken, 1949-ig Kossuth címert, aztán 1957-ig Rákosi címert, majd 1990-ig Kádár címert, végül az új köztársasági címert ábrázolták.

A Forint emissziója kizárólag a Magyar Nemzeti Bank jogosultsága, akinek a forgalom növekedése és a pénz elhasználódása miatt folyamatosan figyelnie kell a forgalomban lévő készpénz mennyiségét és állapotát, valamint a zavartalan forgalom biztosítása érdekében tartalék készpénzkészletről is gondoskodnia kell.

3.1.4. MAGYARORSZÁG JELENLEGI CÍMLETRENDSZERE

Érmesor

Előlap	Hátlap	Leírás
		Átmérő: 28,3 mm Súly: 9 g Anyag: a körgyűrű aransárga színű réz (75%)–nikkel (4%)–cink (21%) ötvözet, belső része (magja) réz (75%)–nikkel (25%) ötvözet (bimetál) Szín: a külső gyűrű aransárga, a belső rész ezüstoffhér színű Perem: szaggatottan recés (receszám: 72) Érmekép: a Lánchíd képe
		Átmérő: 23,8 mm Súly: 8 g Anyag: bevont acél (a körgyűrű nikkellel, a belső része – magja – réz–cink ötvözzel borított acél) Szín: a külső gyűrű ezüstoffhér, a belső rész aransárga színű (bicolor) Perem: recés (receszám: 170) Érmekép: Magyarország címere
		Átmérő: 27,4 mm Súly: 7,7 g Anyag: réz (75%)–nikkel (25%) ötvözet Szín: ezüstoffhér Perem: sima Érmekép: kerecsensólyom (Falco cherrug)
		Átmérő: 26,3 mm Súly: 6,9 g Anyag: réz (75%)–nikkel (4%)–cink (21%) ötvözet Szín: aransárga Perem: recés (receszám: 130) Érmekép: magyar nőszirm (Iris aphylla hungarica)
		Átmérő: 24,8 mm Súly: 6,1 g Anyag: réz (75%)–nikkel (25%) ötvözet Szín: ezüstoffhér Perem: szaggatottan recés (receszám: 70) Érmekép: Magyarország címere
		Átmérő: 21,2 mm Súly: 4,2 g Anyag: réz (75%)–nikkel (4%)–cink (21%) ötvözet Szín: aransárga Perem: sima Érmekép: fehér nagyκόcsag (Egretta alba)

2. táblázat – magyarországi érmék¹¹

¹¹ Magyar Nemzeti Bank – www.mnb.hu

Forgalomban lévő bankjegyek

Előlap	Hátlap	Leírás	
		II. Rákóczi Ferenc portréja	sárospataki vár
		Mátyás király portréja	Hercules kút (visegrádi reneszánsz palota részlete)
		Bethlen Gábor portréja	Bethlen Gábor tudósai körében
		gróf Széchenyi István portréja	nagycenki kastély
		Szent István király portréja	Esztergom látképe
		Deák Ferenc portréja	Esztergom látképe

3. táblázat – magyarországi bankjegyek¹²

Emlékbankjegyek

Előlap	Hátlap	Leírás	
		II. Rákóczi Ferenc portréja	Országház és nemzeti színű lyukas lobogó
		Szent Korona	Benczúr Gyula Vajk megkeresztelése c. festménye alapján készült metszet

4. táblázat – magyarországi emlékbankjegyek¹⁰

¹² Magyar Nemzeti Bank – www.mnb.hu

4. ELEMZÉS

Az elemzésnél használt mutatószámok tekintetében fontos szempontként jelent meg, hogy a szükséges adatok megfelelő minőségben és mennyiségben rendelkezésre álljanak az elemzés sikeres lefolytatásához. A kellő információk birtokában olyan mutatószámrendszer használata a célom, amely megfelel az e rendszerekkel szemben támasztott követelményeknek.

- *Tömör és áttekinthető legyen.* Alapvetően öt szempont alapján, hat változó felhasználásával történik az elemzés.
- *Kevés mutatószám ellenére is teljes legyen.* A hat változó egymáshoz való ésszerű viszonyításának valamennyi variációját tartalmazza az öt szempont.
- *Rugalmas, bővíthető és tovább bontható legyen.* Az elemzés bármely egymást követő évekre, akár hónapokra is lefolytatható (amennyiben kérésemre rendelkezésemre bocsátják az adatokat), illetve más országok esetében is alkalmazható.
- *Tartalmazza az elemzés főbb céljait.*

Az elemzés során alkalmazott főbb gazdasági mutatók közül a következők értéke és változása adja a hat változót;

- *A bankrendszeren kívüli készpénz mennyisége,* azaz a forgalomban lévő érmék és bankjegyek értéke,
- *M3 monetáris aggregátum,* azaz az adott országban tágan értelmezett pénzmennyiség, amely az M2 pénzkínálaton túl a bankrendszer által kibocsátott értékpapírokat is számba veszi,
- *A gazdasági bűncselekmények száma,*
- *Vagyon elleni bűncselekmények száma,*
- *GDP, avagy bruttó hazai termék,* mely egy adott területen, adott időintervallum alatt előállított, végső felhasználásra szánt termékek és szolgáltatások értéke,
- *Korrupció Érzékelési Index,* amely a közszférában a korrupció érzékelt mértékét mutatja pontszám formájában.

Ahhoz, hogy az elemzés akár más országra is elvégezhető legyen, olyan mutatószámok alkalmazására van szükség, amely elkerüli a valuták átváltásából adódó eltéréseket, torzításokat és az adott szereplő gazdasági teljesítményét is figyelembe veszi. Ennek tükrében az egyes mutatószámoknak egymással összehasonlíthatóaknak kell lenniük, ezért a számítások végeztével az eredmények százalékos formában jelennek meg. Az elemzés során alkalmazott szempontrendszer alapvetően öt fő mutatószámra épül, amelyek számításukkal, ábrázolásukkal és magyarázatukkal, vizsgálatukkal kiegészítve adják az elemzés gerincét.

1. A monetáris aggregátumok és a bűncselekmények közötti kapcsolat

Alapvetően lineáris korreláció- és regresszió számítás, amely alapján statisztikailag igazolható kapcsolat keresése a célom az említett mutatószámok között.

2. A monetáris aggregátumok reagálási foka (gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények)

A monetáris aggregátumok változásának viszonyítása a gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények számának változásához, amely azt mutatja, hogy a bűncselekmények számának egy százalékos változása a monetáris aggregátumok hány százalékos elmozdulásával jár együtt.

$$\frac{\text{monetáris aggregátumok változása (\%)}}{\text{bűncselekmények számának változása (\%)}}$$

3. A monetáris aggregátumok és a Korrupció Érzékelési Index közötti kapcsolat

Alapvetően lineáris korreláció- és regresszió számítás, amely alapján statisztikailag igazolható kapcsolat keresése a célom az említett mutatószámok között.

4. A GDP és a Korrupció Érzékelési Index közötti kapcsolat

Alapvetően lineáris korreláció- és regresszió számítás és trendelemzés, amely alapján statisztikailag igazolható kapcsolat keresése a célom az említett mutatószámok között.

5. A Korrupció Érzékelési Index reagálási foka (gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények, GDP)

A Korrupció Érzékelési Index változásának viszonyítása a gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények számának, valamint a GDP értékének változásához, amely azt mutatja, hogy a bűncselekmények számának, illetve a GDP értékének egy százalékos változása a Korrupció Érzékelési Index hány százalékos elmozdulásával jár együtt.

$$\frac{\text{Korrupció Érzékelési Index változása (\%)}}{\text{bűncselekmények számának, GDP értékének változása (\%)}}$$

4.1. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS A BŰNCSELEKMÉNYEK KÖZÖTTI KAPCSOLAT

A vizsgálat során H_0 hipotézisként került megfogalmazásra, hogy a mennyiségi ismérvek között nincs statisztikailag igazolható lineáris kapcsolat ($r = 0$), míg a H_1 hipotézis ennek ellentettje lett, azaz hogy a monetáris aggregátumok és a bűncselekmények száma között lineáris kapcsolat áll fenn ($r \neq 0$). Az adott elemzés során arra a kérdésre keresem a választ, hogy a bűncselekmények számát befolyásolja-e a forgalomban lévő készpénz, valamint a tágon értelmezett pénz mennyisége? Ennek megfelelően ható tényezőként, azaz független változóként az egyes monetáris aggregátumokat jelöltem meg, míg eredmény változóként a vizsgált bűncselekmény kategóriákat.

y	GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK	
x	Készpénz	M3
r	0,1111	0,9389
t _{emp}	0,4744	11,5749
t _{krit}	0,2570	2,8780
Megbízhatósági szint	60%	99,5%
DÖNTÉS	H _{1 igaz}	H _{1 igaz}

5. táblázat – A gazdasági bűncselekmények és a monetáris aggregátumok közötti kapcsolat

A korrelációs számítás eredményeként (5. táblázat) a gazdasági bűncselekmények és a készpénz mennyisége között pozitív irányú, laza kapcsolat tapasztalható 60%-os megbízhatósági szinten, illetve a függő változó 1,23%-ban befolyásolja a független változó varianciáját.

Ugyanez a számítás a gazdasági bűncselekmények száma és a tágon értelmezett pénz mennyisége között szintén pozitív irányú, de igen szoros kapcsolatot mutat 99,5%-os megbízhatósági szinten és a függő változó 88,15%-ban befolyásolja a független változó varianciáját.

y	VAGYON ELLENI BŰNCSELEKMÉNYEK	
x	Készpénz	M3
r	0,0864	0,5541
t _{emp}	0,3638	2,8242
t _{krit}	0,2570	2,5520
Megbízhatósági szint	60%	99,5%
DÖNTÉS	H _{1 igaz}	H _{1 igaz}

6. táblázat – *A vagyon elleni bűncselekmények és a monetáris aggregátumok közötti kapcsolat*

A vagyon elleni bűncselekmények tekintetében már gyengébb kapcsolat tapasztalható a monetáris aggregátumok irányába (6. táblázat), az említett büntetőkategória és a készpénz mennyisége között pozitív irányú, laza kapcsolat áll fenn 60%-os megbízhatósági szinten, a független változó varianciáját elhanyagolható mértékben befolyásolja a függő változó.

A gyengébb kapcsolat a tágan értelmezett pénz mennyisége és a vagyon elleni bűncselekmények közt igazán szembetűnő, hisz ebben az esetben csak közepesen erős kapcsolatot mutatnak az adatok 99,5%-os megbízhatósági szinten, valamint a függő változó csak 30,70%-ban befolyásolja a független varianciáját.

4.2. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK REAGÁLÁSI FOKA

	2009	2010	2011	2012
Készpénz változása / Gazdasági bűncselekmények változása	0,0828%	0,0395%	0,0557%	-0,0362%
	0,0136%	0,0919%	-0,0466%	0,1162%
	0,3194%	0,3755%	-0,9692%	-0,0347%
	0,0043%	0,0401%	0,0450%	0,0208%

7. táblázat – A készpénz reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)

A bankrendszeren kívüli készpénz mennyiségének változása viszonyítva a gazdasági bűncselekmények számának változásához (7. táblázat) azt mutatja, hogy a gazdasági bűncselekmények egy százalékos változása a készpénz mennyiségének hány százalékos elmozdulásával jár együtt.

A táblázat adatai egyértelműen azt mutatják, hogy a vizsgált években mindig a harmadik negyedévben érvényesült leginkább, a negyedik negyedévben pedig a legkevésbé a gazdasági bűncselekmények befolyásoló hatása.

4. ábra – A készpénz reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)

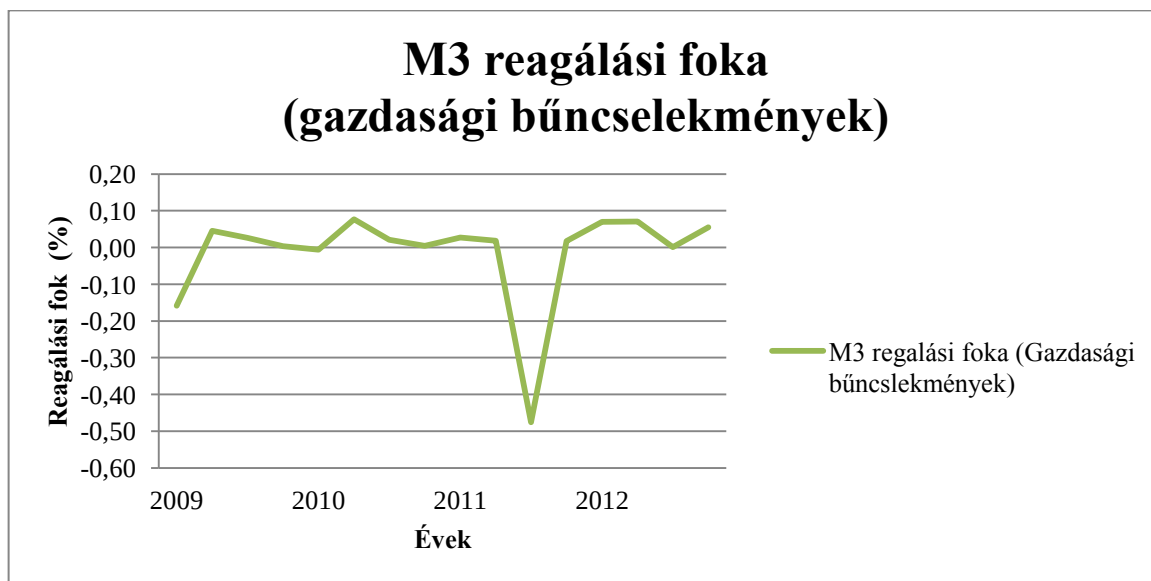
Ábrázolva a kapott adatokat (4. ábra) szembevetően, hogy 2011 harmadik negyedévében érvényesült leginkább ez a befolyásoló hatás, közel egy százalékos értékben, míg 2009 negyedik negyedévében a legkevésbé, még a fél százalékot sem érte el.

	2009	2010	2011	2012
M3 változása / Gazdasági bűncselekmények változása	-0,1583	-0,0061	0,0275	0,0696
	0,0458	0,0770	0,0188	0,0712
	0,0262	0,0211	-0,4760	0,0008
	0,0035	0,0046	0,0180	0,0550

8. táblázat – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)

A tágran értelmezett pénz mennyiségének változása viszonyítva a gazdasági bűncselekmények számának változásához (8. táblázat) megmutatja, hogy a gazdasági bűncselekmények egy százalékos változása a tágran értelmezett pénz mennyiségének hány százalékos elmozdulását idézi elő.

A táblázat adatai egyértelműen azt mutatják, hogy a vizsgált években mindig a negyedik negyedévben érvényesül legkevésbé a gazdasági bűncselekmények befolyásoló hatása és az egyes években belül változó a legnagyobb hatású negyedév.

5. ábra – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (gazdasági bűncselekmények)

A 5. ábráról egyértelműen leolvasható, hogy ebben az esetben is 2011 harmadik negyedévében volt leginkább tapasztalható a gazdasági bűncselekmények befolyásoló hatása, míg 2009 negyedik negyedévében a legkevésbé.

	2009	2010	2011	2012
Készpénz változása / Vagyon elleni bűncselekmények változása	0,0575	0,0341	0,0497	-0,1511
	0,0241	0,0871	-0,0151	-0,6369
	0,3282	-0,4009	-0,5607	-0,6962
	0,0023	0,0957	0,6224	0,0864

9. táblázat – A készpénz reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)

A bankrendszeren kívüli készpénz mennyiségének változása viszonyítva a vagyon elleni bűncselekmények számának változásához (9. táblázat) azt mutatja, hogy a vagyon elleni bűncselekmények egy százalékos változása a készpénz mennyiségének hány százalékos elmozdulásával jár együtt.

A táblázat adatai egyértelműen azt mutatják, hogy a vizsgált években mindig a harmadik negyedévben érvényesült leginkább a vagyon elleni bűncselekmények befolyásoló hatása.

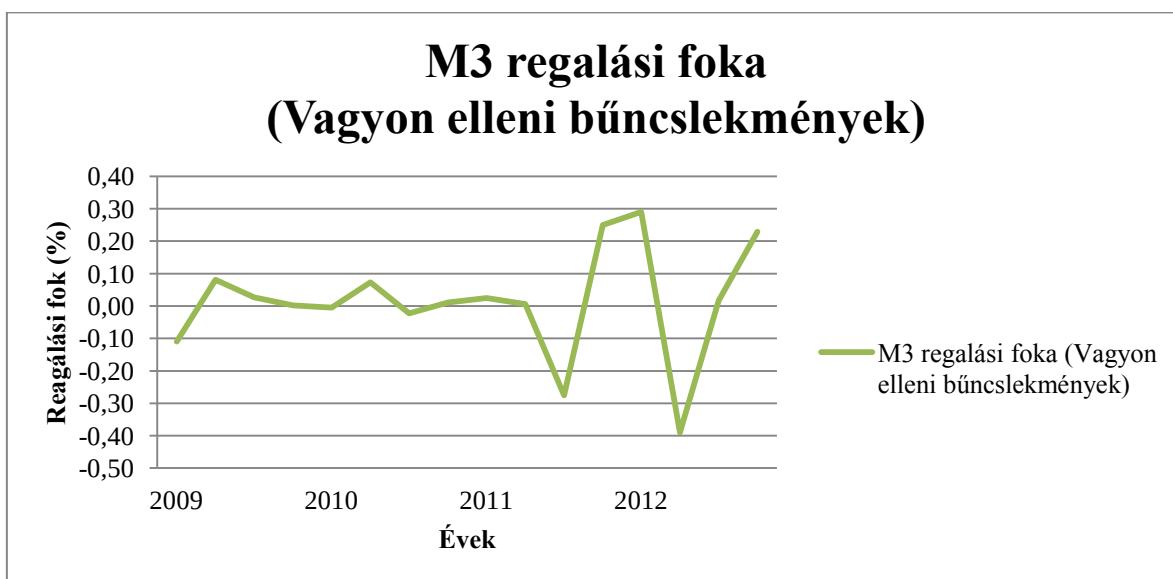
6. ábra – A készpénz reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)

Ábrázolva a kapott adatokat (6. ábra) szembetűnő, hogy 2012 harmadik negyedévében érvényesült leginkább ez a befolyásoló hatás, közel 0,7 %-os értékben, míg 2009 negyedik negyedévében a legkevésbé, még a negyed százalékot sem érte el.

	2009	2010	2011	2012
M3 változása / Vagyon elleni bűncselekmények változása	-0,1099	-0,0052	0,0245	0,2904
	0,0810	0,0730	0,0061	-0,3900
	0,0269	-0,0226	-0,2754	0,0165
	0,0019	0,0110	0,2492	0,2284

10. táblázat – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)

A tágran értelmezett pénz mennyiségének változása viszonyítva a vagyon elleni bűncselekmények számának változásához (10. táblázat) megmutatja, hogy a vagyon elleni bűncselekmények egy százalékos változása a tágran értelmezett pénz mennyiségének hány százalékos elmozdulását idézi elő.

7. ábra – Az M3 monetáris aggregátum reagálási foka (vagyon elleni bűncselekmények)

Az 7. ábráról egyértelműen leolvasható, hogy ebben az esetben 2012 második negyedében volt leginkább tapasztalható a vagyon elleni bűncselekmények befolyásoló hatása, míg 2009 negyedik negyedében a legkevésbé.

4.3. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KÖZÖTTI KAPCSOLAT

A vizsgálat során H_0 hipotézisként került megfogalmazásra, hogy a mennyiségi ismérvek között nincs statisztikailag igazolható lineáris kapcsolat ($r = 0$), míg a H_1 hipotézis ennek ellentettje, azaz hogy a monetáris aggregátumok és a bűncselekmények száma között lineáris kapcsolat áll fenn ($r \neq 0$).

Az adott elemzés során arra a kérdésre keresem a választ, hogy a Korruptió Érzékelési Indexet befolyásolja-e a forgalomban lévő készpénz, valamint a tágan értelmezett pénz mennyisége? Ennek megfelelően ható tényezőként, azaz független változóként az egyes monetáris aggregátumokat jelöltem meg, míg eredmény változóként a CPI-t.

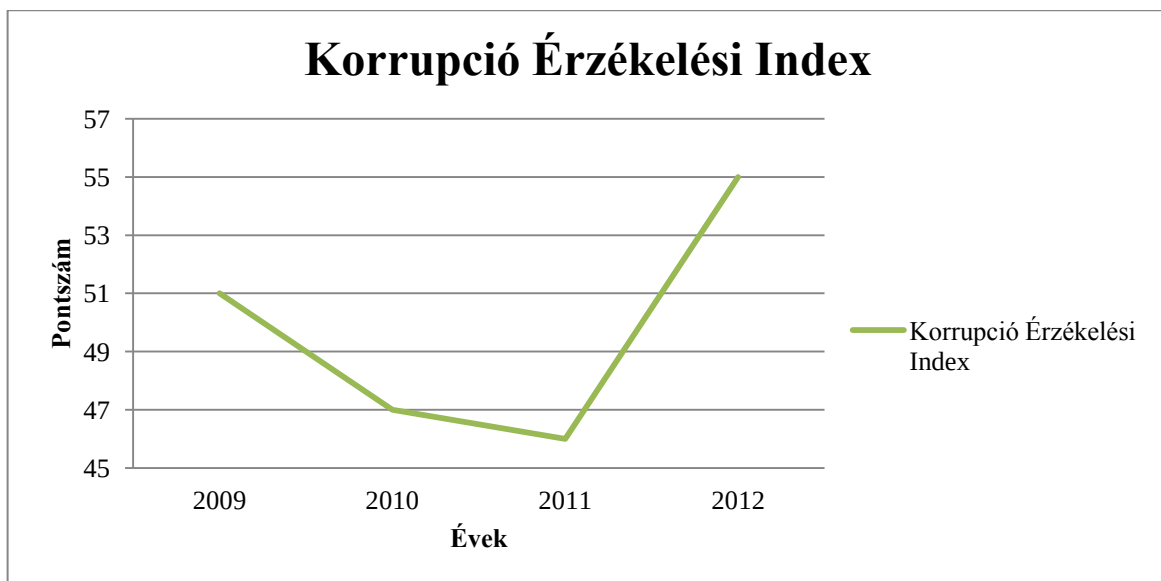
Az elvégzett számítások alapján statisztikailag igazolható kapcsolat nem áll fenn a bankrendszeren kívüli készpénz mennyisége és a Korruptió Érzékelési Index között, ugyanis a korrelációs együtttható értéke 1 fölötti lesz, míg az empirikus érték annyira kicsi, hogy az a program számára megjeleníthetetlen.

Azonban ha ezeket a számításokat az M3 monetáris aggregátum és a Korruptió Érzékelési Index között alkalmazom, már értelmezhető és ábrázolható is a kapott eredmény.

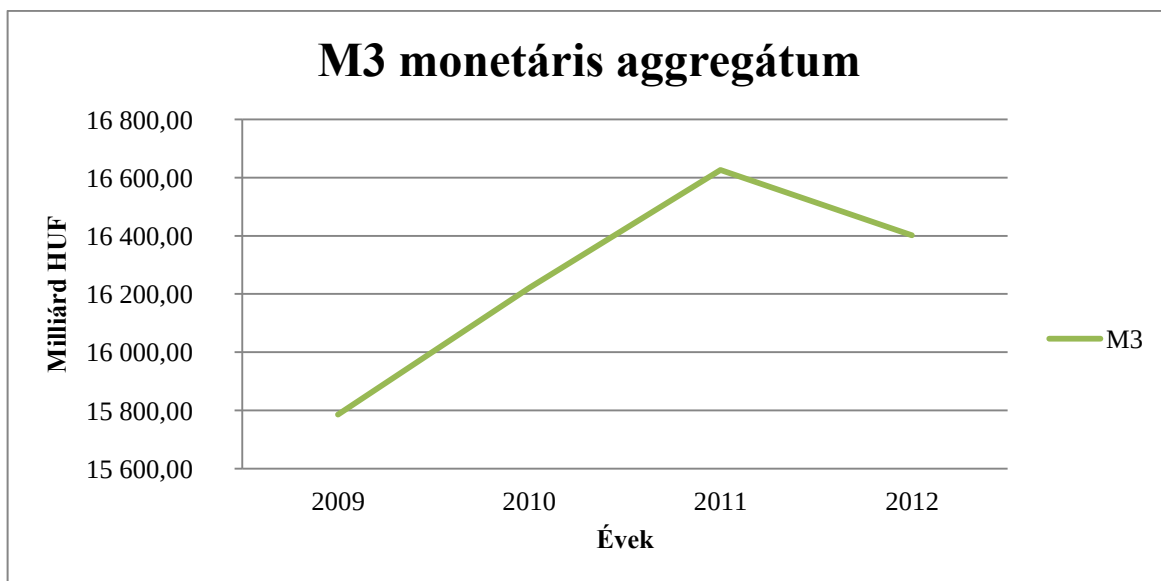
x	M3
y	Korruptió Érzékelési Index
r	0,6598
t_{emp}	1,5207
t_{krit}	0,9780
MEGBÍZHATÓSÁGI SZINT	80%
DÖNTÉS	H₁ igaz

11. táblázat – Az M3 monetáris aggregátum és a Korruptió Érzékelési Index közötti kapcsolat

A korrelációs számítás eredményeként (11. táblázat) a Korruptió Érzékelési Index és a tágan értelmezett pénz mennyisége között pozitív irányú, közepesen erős kapcsolat tapasztalható 80%-os megbízhatósági szinten, illetve a függő változó 43,52%-ban befolyásolja a független változó varianciáját.

8. ábra – A Korrupció Érzékelési Index

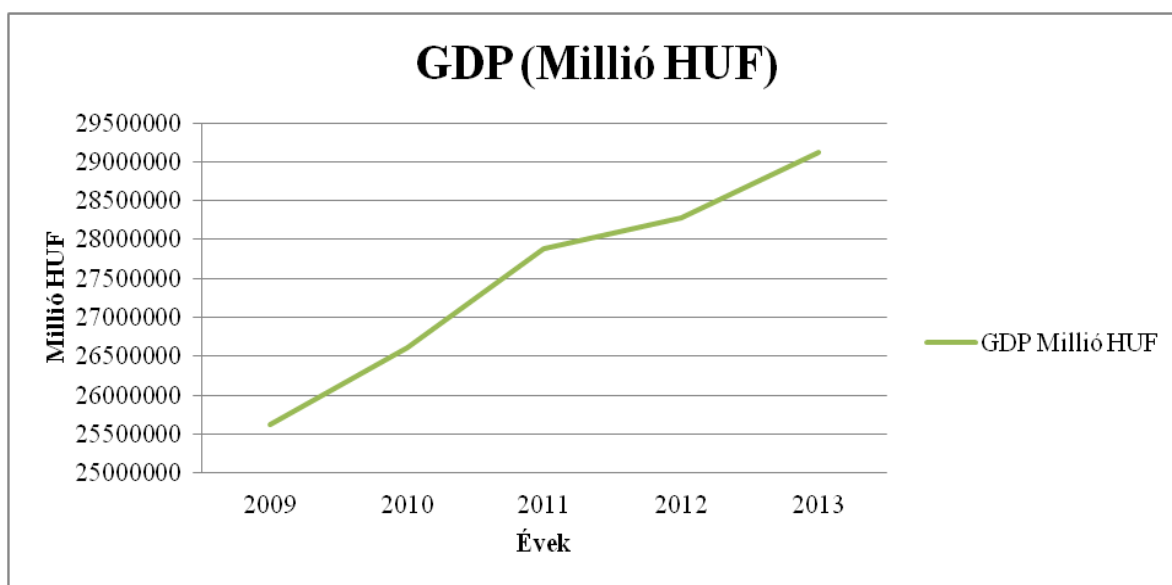
9. ábra – Az M3 monetáris aggregátum

Ábrázolva a korrelációvizsgálat során használt két mutatószámot (8. és 9. ábra), amelyek között igazolható a kapcsolat, egyértelműen látszik, hogy ellentétes irányú a változásuk, tendenciájuk.

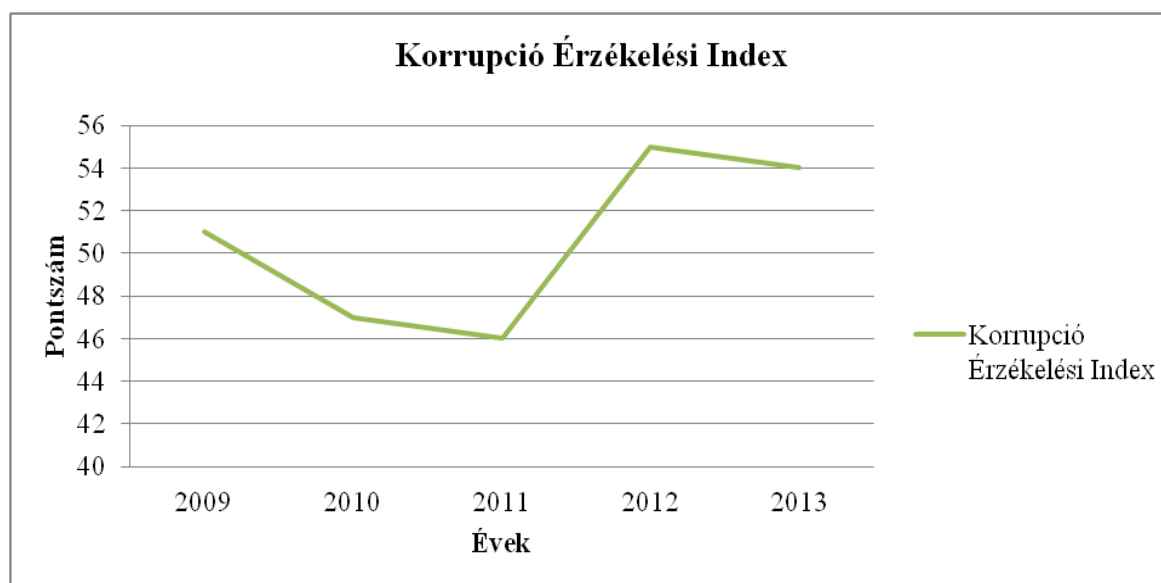
A vizsgált évek során a CPI értéke 2011-ben volt a legkisebb (legkedvezőbb), ennek megfelelően az M3 monetáris aggregátum pont az említett évben érte el csúcspontját, értéke akkor volt a legmagasabb.

4.4. A GDP ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KAPCSOLATA

Az elvégzett számítások alapján statisztikailag igazolható kapcsolat nem áll fenn a GDP értéke és a Korruptió Érzékelési Index között, ugyanis a korrelációs együttható értéke 1 fölötti lesz, míg az empirikus érték annyira kicsi, hogy az a program számára megjeleníthetetlen. Azonban a két diagram képe alapján látható (10. és 11. ábra), hogy amikor a GDP növekszik, akkor a Korruptió Érzékelési Index erre pont ellentétesen reagál, azaz csökkenni kezd.

10. ábra – A GDP alakulása

11. ábra – A Korruptió Érzékelési Index alakulása

4.5. A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX REAGÁLÁSI FOKA

	CPI változása / Gazdasági bűncselekmények változása	CPI változása / Vagyon elleni bűncselekmények változása	CPI változása / GDP változása
2009	0,00	0,00	0,00
2010	-0,30	-0,98	-2,05
2011	-0,04	0,33	-0,44
2012	-0,75	14,56	14,00

12. táblázat – A Korruptió Érzékelési Index reagálási foka (Gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények, GDP)

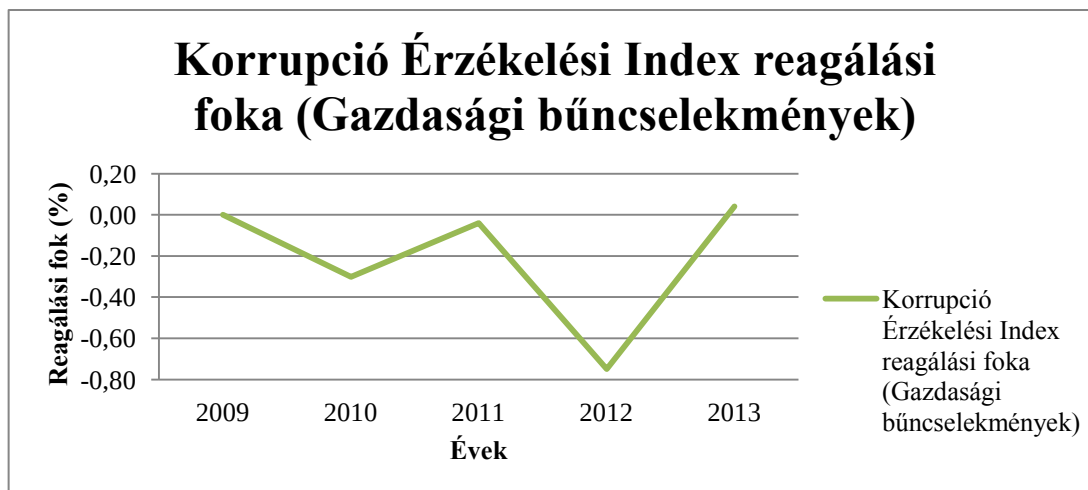
A Korruptió Érzékelési Index változása viszonyítva a gazdasági bűncselekmények számának változásához (12. táblázat) azt mutatja, hogy a gazdasági bűncselekmények egy százalékos változása a Korruptió Érzékelési Index hány százalékos elmozdulásával jár együtt.

Ennek megfelelően a Korruptió Érzékelési Index változásának viszonyítása a vagyon elleni bűncselekmények számának változásához megmutatja, hogy a gazdasági bűncselekmények egy százalékos változása a Korruptió Érzékelési Index hány százalékos elmozdulását idézi elő.

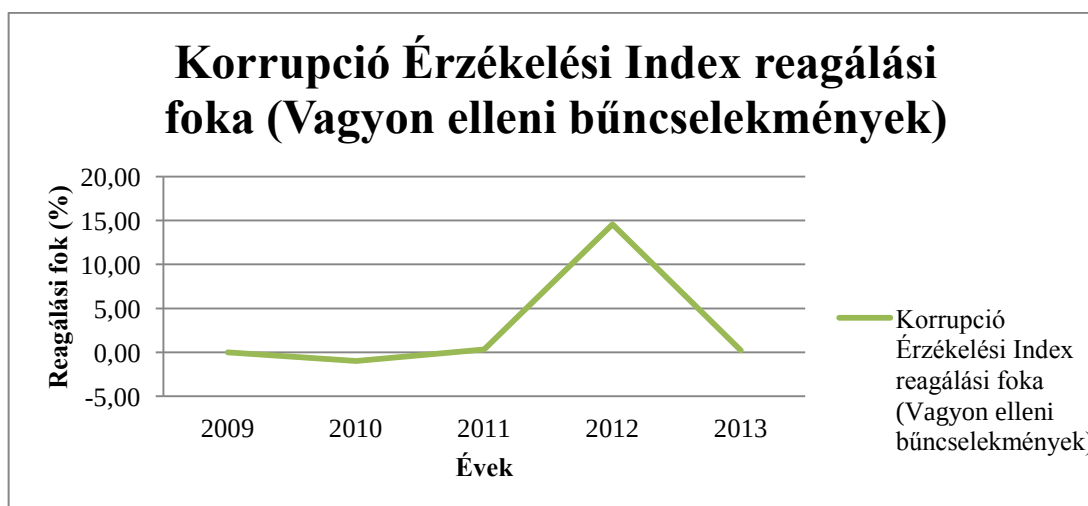
Amennyiben ugyanezt a GDP vonatkozásában vizsgálom, a reagálási fok azt mutatja, hogy a GDP egy százalékos változása a Korruptió Érzékelési Index hány százalékos változását eredményezi.

Az összefoglaló táblázat adatai egyértelműen azt mutatják, hogy a vizsgált éveken belül 2009-ben nem mérhetőek a reagálási fokok, mivel az előző évhez képest nem változott a CPI értéke. Megfigyelhető továbbá az a tendencia is, hogy 2012-ben voltak a legmagasabbak a kapott reagálási fokok, ezeken belül is kiemelkedő a CPI 14,56%-os növekedése a vagyon elleni bűncselekmények számának 1%-os változására.

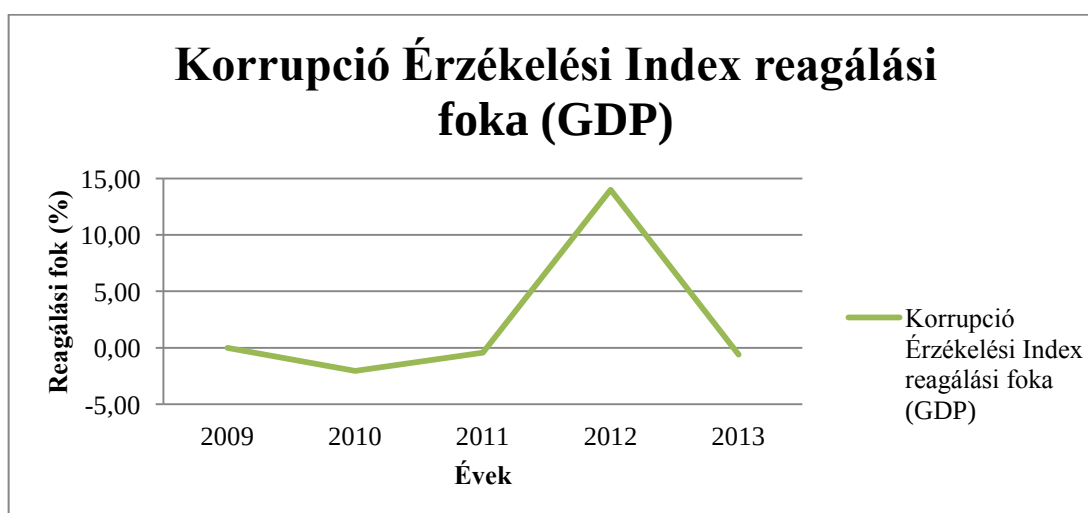
A reagálási fokok ábrázolása alapján (12., 13., 14. ábra) megfigyelhető továbbá, hogy a Korruptió Érzékelési Index reagálási fokai közül a gazdasági bűncselekményekkel kapcsolatos 2012-ben ellentétes irányba mozdul el, míg a vagyon elleni bűncselekményekkel és a GDP-vel kapcsolatos (ugyan más mértékben) de azonos tendenciát követ.

12. ábra – A Korrupció Érzékelési Index reagálási foka (Gazdasági bűncselekmények)

13. ábra – A Korrupció Érzékelési Index reagálási foka (Vagyon elleni bűncselekmények)

14. ábra – A Korrupció Érzékelési Index reagálási foka (GDP)

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A konklúziók megfogalmazásakor fontos szempontként jelent meg, hogy minden vizsgált mutatószám szerepeljen valamely következtetés meghatározásában, illetve, hogy azok igazolják az elemzés célját. Az alkalmazott mutatók egymáshoz való viszonyításának ésszerű kombinációi egyértelműen alátámasztják a vizsgált jelzőszámok között megfigyelhető azonos tendenciákat, arányosságokat.

5.1. A MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK ÉS A BŰNCSELEKMÉNYEK KAPCSOLATA

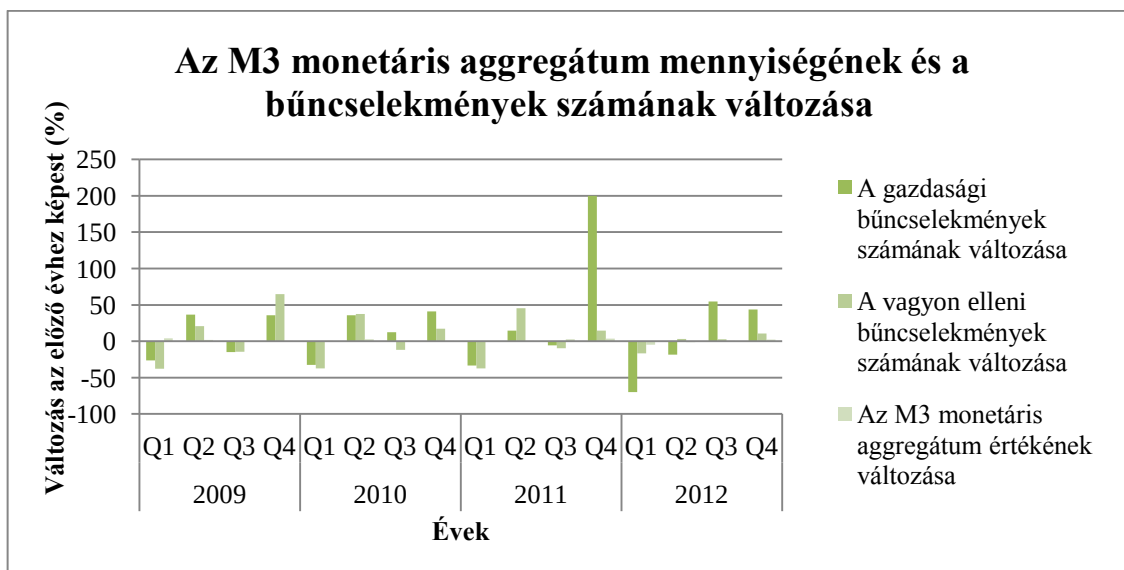
Miután elemeztem a felhasznált monetáris aggregátumok, bűncselekmények közötti kapcsolatot és vizsgáltam azok hatását egymásra a reagálási fokok módszerével, a köztük lévő kapcsolat szabályainak megfogalmazása következik, melyhez a 15. és 16. ábra nyújtanak segítséget.

15. ábra – *A bankrendszeren kívüli készpénz mennyiségének és a bűncselekmények számának változása*

- A készpénz mennyiségének és a gazdasági bűncselekmények számának változása alapján a vizsgált évek tekintetében ahol nő a készpénz mennyisége, ott a gazdasági bűncselekmények száma is növekedést mutat, illetve ahol csökken a bankrendszeren kívüli készpénz mennyisége, ott a gazdasági bűncselekmények száma is csökken. Azaz a vizsgált mutatószámok között egyenes arányosság áll fenn.

- A készpénz mennyiségének és a vagyon elleni bűncselekmények számának változása alapján a vizsgált évek tekintetében ahol nő a készpénz mennyisége, ott a vagyon elleni bűncselekmények száma is növekszik, valamint ahol csökken a bankrendszeren kívüli készpénz mennyisége, ott a vagyon elleni bűncselekmények száma is csökkenő tendenciát mutat. Azaz a vizsgált mutatószámok tekintetében többségében egyenes arányosság tapasztalható.

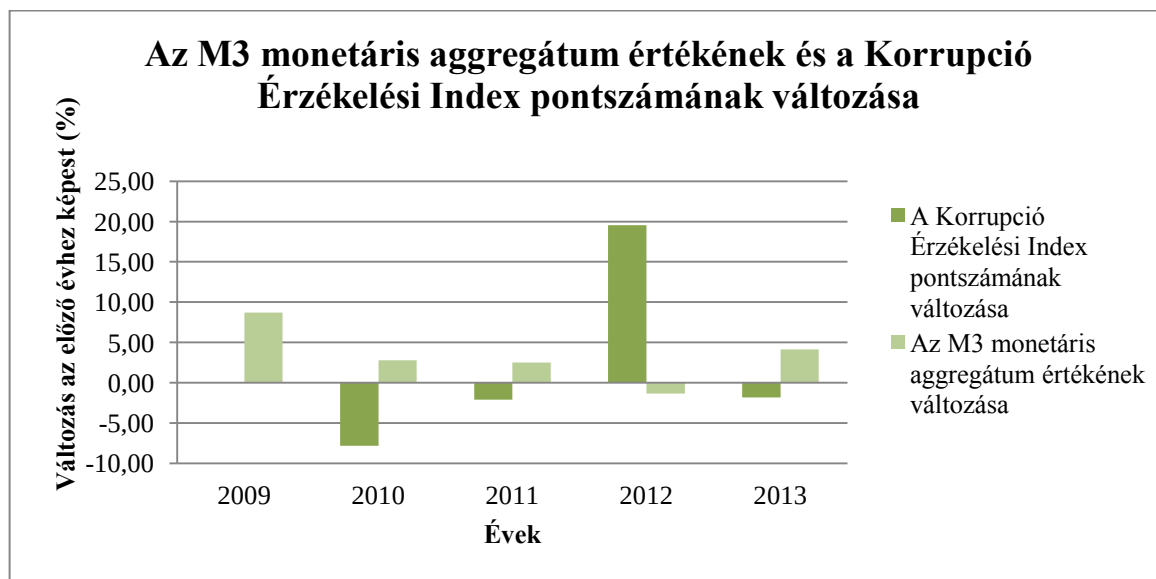

16. ábra – Az M3 monetáris aggregátum mennyiségének és a bűncselekmények számának változása

- Az M3 monetáris aggregátum és a gazdasági bűncselekmények számának változása alapján a vizsgált évek tekintetében ahol nő a készpénz mennyisége, ott a gazdasági bűncselekmények száma is növekedést mutat, illetve ahol csökken a tágran értelmezett pénz mennyisége, ott a gazdasági bűncselekmények száma is csökken. Azaz a vizsgált mutatószámok között egyenes arányosság áll fenn.
- Az M3 monetáris aggregátum és a vagyon elleni bűncselekmények számának változása alapján a vizsgált évek tekintetében ahol nő a tágran értelmezett pénz mennyisége, ott a vagyon elleni bűncselekmények száma is növekszik, valamint ahol csökken a bankrendszeren kívüli készpénz mennyisége, ott a vagyon elleni bűncselekmények száma is csökkenő tendenciát mutat. Azaz a vizsgált mutatószámok tekintetében egyenes arányosság tapasztalható.

5.2. AZ M3 MONETÁRIS AGGREGÁTUM ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KAPCSOLATA

A korábbiakban vizsgált összefüggések tükrében és a reagálási fokok megállapítása után az M3 monetáris aggregátum és a Korruptió Érzékelési Index kapcsolatának megállapítása következik, melyhez a 17. ábra is alapul szolgál.

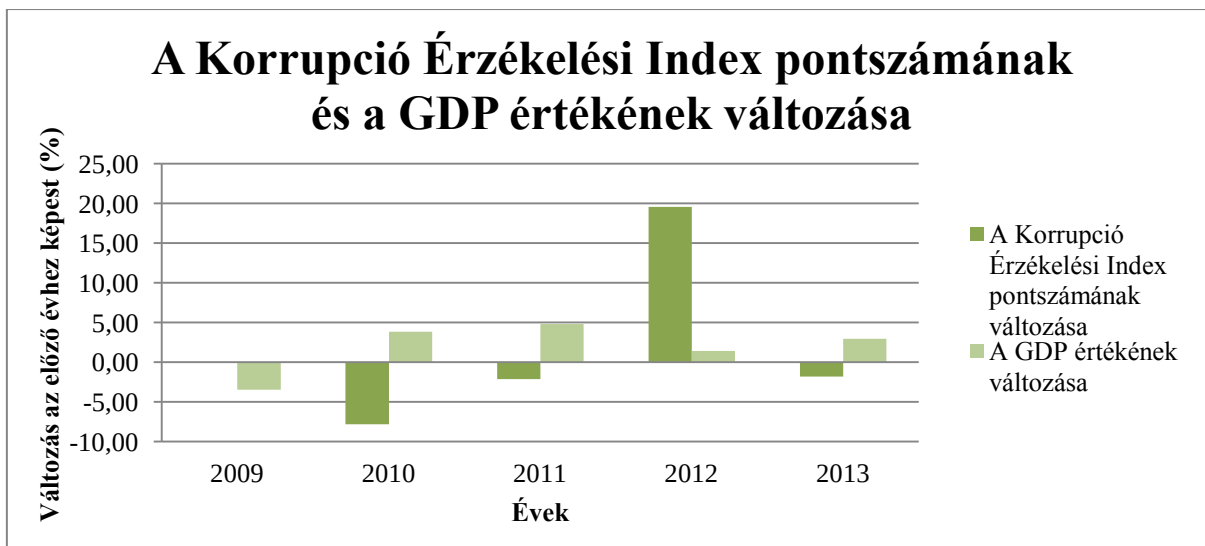
17. ábra – *Az M3 monetáris aggregátum mennyiségének és a Korruptió Érzékelési Index pontszámának változása*

Az M3 monetáris aggregátum értékének és a Korruptió Érzékelési Index pontszámának változása alapján, ahol nő a tágan értelmezett pénzmennyiség, ott csökken a CPI pontszáma, illetve ahol mérséklődik az M3 pénzmennyiség kategória értéke, ott növekedést mutat a Korruptió Érzékelési Index pontszáma, azaz a vizsgált két mutatószám között fordított arányosság áll fenn.

Mivel a Korruptió Érzékelési Index alapvetően 0 és 100 közötti tartományban mozog, ahol a minél kevesebb pontszám a korrupció magas szintjére utal megállapítható, hogy a tágan értelmezett pénz mennyiségének növekedésére növekszik a közszférában tapasztalható korrupció szintje.

5.3. A GDP ÉS A KORRUPCIÓ ÉRZÉKELÉSI INDEX KAPCSOLATA

Az elvégzett számítások alapján statisztikailag igazolható kapcsolat ugyan nem áll fenn a GDP értéke és a Korruptió Érzékelési Index között, de tekintve a köztük lévő logikai kapcsolatot, érdemes vizsgálni az összefüggést.

18. ábra – A Korruptió Érzékelési Index pontszámának és a GDP értékének változása

A Korruptió Érzékelési Index pontszámainak és a gazdaság mért teljesítmények változása alapján, ahol nő a CPI pontszáma, ott csökken a GDP értéke, valamint ahol mérséklődik a közsférában tapasztalható visszaélések mértéke, ott növekedést mutat a GDP értéke, azaz a vizsgált két mutatószám között fordított arányosság áll fenn.

Összegezve, a GDP akkor mutat növekedést, ha csökken a tapasztalható korrupció mértéke, azaz minél kevésbé korrump egy ország, ebben az esetben Magyarország irányító rétege, annál inkább növekszik a gazdaság mért teljesítménye. Ez többek közt a korrupció azon tulajdonságával is magyarázható, hogy a korrupciós esetek többségében nem csak az adott tett okoz kárt az államnak, hanem egyes lépéseknek éveken át gyűrűző hatása lehet. (Ezt a szakirodalom a korrupció kármultiplikátorának is nevezi, melynek értéke például 2008 és 2010 között 3500szorosra tehető.)

6. ÖSSZEFOGLALÁS

Egy gazdaságban a hatalom, a pénz és az érdekek találkozása gyakorta visszaéléshez vezet, ahogy a történelem során rengeteg esetben találkozhattunk ezzel a jelenséggel, kezdve az ókori Egyiptomtól, a Monarchia mindennapjain és Nixon elnök lemondásán át, egészen napjainkig.

Számtalan tanulmány foglalkozik az elkövetők indítékainak felderítésével, de felmerül a kérdés, hogy a mai túlszabályozott világunkban a szociológiai, társadalmi és emberi tényezőkön túl hatással lehet-e a gazdaságban lévő készpénz és számlapénz mennyisége a gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények számára? Illetve az adott gazdaság irányításával megbízott köztisztviselők feltárt visszaélési és gazdaságban lévő pénz mennyisége mutat-e összefüggést? Továbbá a közszférában elkövetett visszaélések hatással lehetnek-e az ország mért teljesítményére?

Az elvégzett elemzés alapján a válasz egyértelműen igen.

Minél több egy gazdaságban a készpénz és a számlapénz mennyisége, annál több lesz a társadalom szereplői által elkövetett gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények száma, bár logikai alapon ennek pont az ellentettje lenne várható.

Valamint megállapítható, hogy a tágan értelmezett pénz mennyiségének növekedésére növekszik a közszférában tapasztalható korrupció szintje. Igazából ez az adat annyira nem meglepő, hiszen köztudott, hogy a megvesztegetések nagy része bankszámlára történő utalással vagy sötét, kihalt parkolóknak, irodaházakban gazdát cserélő készpénzzel teli aktatáskák segítségével valósul meg.

Emellett megállapítottam, hogy a GDP akkor mutat növekedést, ha csökken a tapasztalható korrupció mértéke, azaz minél kevésbé korrupt egy ország, ebben az esetben Magyarország irányító rétege, annál inkább növekszik a gazdaság mért teljesítménye. Ez többek közt a korrupció azon tulajdonságával is magyarázható, hogy a korrupciós esetek többségében nem csak az adott tett okoz kárt az államnak, hanem egyes lépéseknek éveken át gyűrűző hatása lehet.

7. IRODALOMJEGYZÉK

Magyar nyelvű szakirodalom

Bácskai Tamás – Huszti Ernő – Simon Péterné (2003): A pénz. A kaori kagylótól az euróig. Yuki Stúdió, 489p.

Blaskó Béla – Miklós Irén – Schubauer László (2010): Büntetőjog Különös rész II., Rejtjel Kiadó, 363p.

Farkasné Fekete Mária – Molnár József (2006): Mikroökonómia. Szaktudás Kiadó Ház, 246p

Ferguson, Naill (2010): A pénz felemelkedése. A világ pénzügyi történelme. Scolar Kiadó, 420p.

Görgényi Ilona–Gula József–Horváth Tibor–Jacsó Judit–Lévay Miklós–Sántha Ferenc–Váradi Erika (2007): Magyar büntetőjog általános rész, Complex Kiadó, 716p.

Gubcsi Lajos – Tarafás Imre (1983): A láthatatlan pénz. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 355p.

Heller Farkas (1943): A közgazdasági elmélet története. Reprint kiadás. Aula Kiadó 2001., 602p.

Körösényi András (2003/4): Politikai képviselet a vezérdemokráciában. Politikatudományi Szemle

Kohn, Meir (1998): Bank- és pénzügyek, pénzügyi piacok. Osiris Kiadó, 1059p.

Dr. Madár Péter – dr. Schepp Zoltán – dr. Szabó Zoltán – dr. Szebellédi István – ifj. dr. Zeller Gyula (2002): Pénzügyek alapjai. UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft., 638p.

Marx, Károly (1984): A politikai gazdaságtan bírálatának alapvonalai. Első rész. MEM 46/I. Kossuth Könyvkiadó, 2. kötet, 514 p.

Dr. Sebestyén Tibor (2008/4): A politikai korrupció piramisa és kármultiplikátora. Polgári Szemle

Dr. Sóvágó Lajos (2003): Pénzügytan. Szent István Egyetemi Kiadó, 160p.

Vásárhelyi Mária (1998/4): A korrupció a közgondolkodásban. Szociológiai Szemle

Vigvári András (2004): Pénzügy(rendszer)tan. KJK – KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó, 333p.

Weber, Max (1979): Gazdaságtörténet – az egyetemes társadalom és gazdaságtörténet vázlata. Közgazdasági és Jogi Kiadó, 550p.

Jogsabályok

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről

2000. évi XXXVII. törvény a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről a nemzetközi kereskedelmi ügyletekről

2002. évi XLIX. törvény az Európa Tanács Strasbourgban, 1999. január 27-én kelt korrupcióról szóló Büntetőjogi Egyezményének kihirdetéséről

2005. évi CXXXIV. törvény az Európa Tanács Strasbourgban, 1999. január 27-én kelt korrupcióról szóló Büntetőjogi Egyezményének kihirdetéséről

Nemzetközi dokumentumok

Convention on combating bribery of foreign public officials in international business transactions

Convention on the fight against corruption involving officials of the European Communities of officials of member of the European Union

Council Framework Decision 2003/568/JHA of 22 July 2003 combating in the private sector

Criminal law convention on corruption, council of Europe, 2003

Internetes források

http://integritas.asz.hu/.../files/A_korrupcio_ma_Magyarorszagon_ASZ_BP.ppt/

2014.08.25 – 10:11

<http://www.intosai.org/> 2014.09.30 – 11:43

<http://www.ksh.hu/> 2014.08.25 – 09:47

<http://www.mnb.hu/> 2014.08.26 – 10:32

<http://www.transparency.hu/> 2014.08.17 – 13:59

8. MELLÉKLETEK

	Korrupció Érzékelési Index	VÁLTOZÁS %	GDP Milliő HUF	VÁLTOZÁS %
2008	51		26543305	
2009	51	0,00	25626480	-3,45
2010	47	-7,84	26607339	3,83
2011	46	-2,13	27886401	4,81
2012	55	19,57	28276000	1,40
2013	54	-1,82	29114000	2,96

MONETÁRIS AGGREGÁTUMOK		Készpénz	VÁLTOZÁS %	M3	VÁLTOZÁS %
2008	Q4	2 343,72		14 990,75	
2009	Q1	2 292,62	- 2,18	15 615,88	4,17
	Q2	2 304,02	0,50	15 877,53	1,68
	Q3	2 193,30	- 4,81	15 814,93	- 0,39
	Q4	2 196,63	0,15	15 834,68	0,12
2010	Q1	2 168,62	- 1,28	15 865,65	0,20
	Q2	2 239,73	3,28	16 301,30	2,75
	Q3	2 345,31	4,71	16 344,59	0,27
	Q4	2 383,84	1,64	16 375,39	0,19
2011	Q1	2 339,53	- 1,86	16 225,37	- 0,92
	Q2	2 323,54	- 0,68	16 270,22	0,28
	Q3	2 449,54	5,42	16 703,57	2,66
	Q4	2 669,57	8,98	17 304,24	3,60
2012	Q1	2 737,10	2,53	16 462,78	- 4,86
	Q2	2 678,42	- 2,14	16 246,68	- 1,31
	Q3	2 627,81	- 1,89	16 253,97	0,04
	Q4	2 651,77	0,91	16 645,68	2,41
2013	Q1	2 693,83	1,59	16 974,20	1,97
	Q2	2 801,06	3,98	17 111,70	0,81
	Q3	2 975,28	6,22	16 879,60	- 1,36
	Q4	3 117,41	4,78	17 348,76	2,78